

Methodologie paper

Fraude met online handel

**Antwoorden uit de Veiligheidsmonitor vergeleken
met het politieregister**

2017 | 02

Carin Reep

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Enquêtering van fraude met online handel	4
3. De registratie van slachtofferschap online handel	6
4. Selectiviteit in responsgedrag	10
4.1 Inleiding	10
4.2 Methode	10
4.3 Resultaten	11
5. Slachtoffer volgens register, maar niet volgens enquête	11
5.1 Inleiding	11
5.2 Methode	11
5.3 Door de VM gemiste slachtofferschappen	12
5.4 Persoonskenmerken en responsmodus	13
5.5 Herinneringseffect	13
5.6 Beantwoording van de detailvragen	15
5.7 Discussie	15
5.8 Vergelijking met andere delictsoorten	16
6. Slachtoffer volgens enquête, maar niet volgens register	16
6.1 Inleiding	16
6.2 Methode	16
6.3 In register getraceerde delicten	18
6.4 Getraceerd naar persoons-, of delictkenmerken	19
6.5 Telescoping	20
6.6 Discussie	21
6.7 Vergelijking met de andere delictsoorten	22
7. Effect op de VM schattingen	22
8. Conclusie en samenvatting	23
Literatuur	25
Bijlage A. Geregistreerde aangiften van fraude met online handel	27
Bijlage B. Analysemethoden	29
Bijlage C. Beschrijving achtergrondkenmerken	30
Bijlage D. Door het LMIO geregistreerde respondenten en hun opgave in enquête, naar achtergrondkenmerken	31
Bijlage E. In enquête opgegeven delicten, wat is getraceerd in politieregister	32
Bijlage F. In enquête opgegeven delicten, wat is getraceerd in LMIO plus politieregister, naar achtergrondkenmerken van de respondent	33
Bijlage G. In enquête opgegeven delicten, wat is getraceerd in LMIO plus politieregister, naar achtergrondkenmerken van de respondent, OR's	34
Bijlage H. Getraceerde delicten in LMIO plus politieregister, naar informatie over het delict	35

1. Inleiding

Criminaliteitscijfers gebaseerd op enquêtes verschillen van cijfers die gebaseerd zijn op politieregistraties. De ontwikkeling van criminaliteit kan met beide gemeten worden, maar beide bronnen hebben hun tekortkomingen. Politiecijfers geven alleen inzicht in de geregistreerde criminaliteit. Hierop gebaseerde trendcijfers houden geen rekening met veranderingen in aangiftemogelijkheden, registratiemethoden en nauwkeurigheid van registratie door de politie of de opkomst van andere meldingsinstanties en veranderingen in aangiftebereidheid door de slachtoffers. Slachtofferenquêtes meten tevens slachtofferschap dat niet bij de politie bekend is. Maar ook enquêtes veranderen in opzet en vraagstelling, waardoor methodebreuken kunnen optreden. Daarnaast is kwaliteit een belangrijk aspect bij enquêtering. Is de respons na weging met de persoonskenmerken niet selectief op het onderzochte onderwerp? Geven respondenten wel 'het goede' antwoord? Een goede manier om hier inzicht in te krijgen is een confrontatie van de enquêteantwoorden met het politieregister. In eerder onderzoek op de Veiligheidsmonitor (VM) van 2012 zijn alle delictvormen die bevestigd zijn in de VM onderzocht op selectiviteit in respons, en validiteit van de antwoorden (Reep, 2014). Bij dat onderzoek kwam naar voren dat het delict 'online koop-, en verkoopfraude', in het vervolg van deze nota 'fraude met online handel' genoemd¹⁾ onvoldoende in het politieregister opgenomen was. Na dat onderzoek werd bekend dat er een apart meldpunt is opgericht dat de online aangifte van fraude met online handel op zich neemt, namelijk het Landelijk Meldpunt Internetoplichting (LMIO). De registergegevens van het LMIO zitten pas sinds medio 2015 in het landelijke politieregister.

Omdat slachtofferschap van online handel een relatief veel voorkomend (dus belangrijk) delict is, heeft het CBS ook de aangiften uit de periode 2010–2015 bij het LMIO opgevraagd. Deze nota geeft een uitvoerige vergelijking tussen aangiften volgens de VM en aangiften volgens de politie van dit fraudedelict en kan als aanvulling op de eerdere nota beschouwd worden.

In deze nota worden vier jaargangen van de VM bekeken, namelijk de hele periode 2012–2015. Paragraaf 2 geeft eerst een uitgebreide toelichting op de manier waarop de cijfers in de VM berekend worden en de mogelijke varianten daarop. Vervolgens wordt in paragraaf 3 de werkwijze van het LMIO beschreven.

Daarna wordt ingegaan op de mogelijke selectiviteit in respons op slachtofferschap (paragraaf 4) en de validiteit van de antwoorden van de respondenten. In paragraaf 5 wordt gekwantificeerd hoeveel delicten bij enquêtering gemist worden, terwijl paragraaf 6 inzicht geeft in hoeveel delicten er door de enquête teveel geteld worden of in het politieregister gemist. Paragraaf 7 geeft een inschatting wat de resultaten uit de voorgaande paragrafen betekenen voor de schatting door de VM. Een samenvatting en conclusies worden gegeven in paragraaf 8.

¹⁾ Conform de in 2015 ingevoerde maatschappelijke fraudeklassen van de politie (Politie, 2015).

2. Enquêtering van fraude met online handel

De VM beoogt een representatieve weergave te geven van alle in Nederland woonachtige personen van 15 jaar of ouder die deel uitmaken van particuliere huishoudens. De enquête wordt sinds 2012 jaarlijks in het derde kwartaal afgenomen, online of schriftelijk. In de VM wordt slachtofferschap van 13 verschillende soorten delicten bevestigd, waarbij voor ieder delict nagenoeg dezelfde systematiek wordt gevolgd (CBS 2013b). Koop- en verkoopfraude (vraag 12) is de elfde delictsoort waar vragen over gesteld worden en wordt naar de respondenten toe gebracht als een van de 'andere vormen van slachtofferschap'. Fraude met online handel wordt ook gemeten in de enquête ICT-gebruik van huishoudens en personen (CBS, 2016a). In deze enquête behoort echter ook misbruik van creditcardgegevens hiertoe, waardoor de bevindingen uit deze enquête minder geschikt zijn voor dit onderzoek.

Figuur 2.1 illustreert de vraagstelling over 'koop- en verkoopfraude' in de VM. Hierop is de schatting van de omvang van slachtofferschap van fraude met online handel en de aangiftebereidheid gebaseerd. Bij dit delict wordt alleen gevraagd of men in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geweest. In tegenstelling tot bij de 'traditionele' delicten wordt niet eerst naar de afgelopen 5 jaar gevraagd en ook niet naar de exacte maand van het voorval. Een respondent wordt als slachtoffer van fraude met online handel gerekend indien hij (of zij) aankruist²⁾ dat iemand in het huishouden in de afgelopen 12 maanden weleens is opgelicht, dat dit de laatste keer hem of 'zowel hem als iemand anders in het huishouden' is overkomen én dat de goederen of diensten waren gekocht of verkocht via het internet of e-mail. Het aantal keer dat de respondent slachtoffer was in de afgelopen 12 maanden wordt afgeleid uit vraag 12b, waarbij een maximum van 3 wordt aangehouden. Kenmerken van het laatste delict worden dus geëxtrapoleerd naar alle eventueel eerder meegemaakte delicten.

Een voor dit onderzoek belangrijk aspect dat door de VM gemeten wordt is het aangiftedrag van slachtoffers. Conform de politiestatistiek wordt zowel ondertekening van een document als melding via internet als 'aangifte' beschouwd. De VM vraagt of het delict gemeld is bij de politie, en zo ja, of er 'toen' een proces-verbaal of een ander document is ondertekend. De laatste vraag is lastig te beantwoorden indien de respondent aanvankelijk het delict via internet heeft gemeld en daarna, naar aanleiding daarvan, een proces-verbaal heeft ondertekend. Degenen die 'ja' hebben aangekruist kunnen dus aanvankelijk melding hebben gedaan via internet. Ook zal een enkele respondent die melding heeft gedaan via internet en niets heeft ondertekend het antwoord aankruisen 'nee, niets ondertekend'. Daarnaast zal een aantal aangiften telefonisch of via een 3D-loket zijn gedaan. In deze gevallen is er ook niets ondertekend en worden de aangiften door het CBS niet tot de aangiften gerekend. De gepubliceerde aangiftecijfers uit de VM (CBS, 2016b) geven wat betreft 'aangifte', maar ook 'aangifte via internet' hierdoor dus in feite een onderschatting.

In de VM wordt tot op heden niet gevraagd naar de omvang van de financiële schade. Ook wordt niets gevraagd over wat het handelsgoed betrof, of via welk kanaal (een handelsite of webwinkel) de oplichting plaatsvond.

²⁾ Om verwarring tussen aangeven of melden in de VM en bij de politie te voorkomen, wordt in deze nota telkens het woord 'aankruisen' gebruikt indien het gaat over het antwoord in de VM.

2.1 Vraagstelling Fraude met online handel in de VM

12 | KOOP- EN VERKOOPFRAUDE

1 2 a | Bent u zelf of iemand anders in uw huishouden in de afgelopen 12 MAANDEN bij het kopen of verkopen van goederen of diensten wel eens opgelicht, bijv. doordat gekochte goederen niet geleverd werden of niet betaald werd voor geleverde diensten?

- Ja
 Nee ..... ga verder naar vraag **13a** pagina 29

1 2 b | Hoe vaak gebeurde dit in totaal in de afgelopen 12 maanden?

- 1 keer   2 keer   3 keer   4 keer   5 keer of vaker

De volgende vragen gaan alleen over de LAATSTE keer dat dit gebeurde.

1 2 c | Is dit de laatste keer u zelf overkomen, iemand anders in uw huishouden of beide?
Bij beide kunt u bijv. denken aan gezamenlijke aan- of verkopen.

- Zelf
 Iemand anders in het huishouden ..... ga verder naar vraag **13a** pagina 29
 Beide: zowel zelf als iemand anders in het huishouden

1 2 d | Waarbij vond de oplichting plaats?

- Bij het kopen van goederen
 Bij het kopen van diensten
 Bij het verkopen van goederen
 Bij het verkopen van diensten

1 2 e | Heeft u deze goederen of diensten gekocht of verkocht via het internet of e-mail?

- Ja
 Nee

1 2 f | Handelde(n) de dader(s) vanuit Nederland of het buitenland?

- Nederland
 Buitenland
 Onbekend

1 2 g | Is het voorval gemeld bij de politie, een consumentenorganisatie zoals de Consumentenbond, Kassa of Radar en/of een andere instantie?

MEER DAN 1 ANTWOORD MOGELIJK.

- Ja, gemeld bij de politie
 Ja, gemeld bij een consumentenorganisatie, bijv. de Consumentenbond, Kassa of Radar
 Ja, gemeld bij een andere instantie
 Nee, niet gemeld

Indien gemeld bij politie ..... ga verder naar vraag 12h pagina 28
Indien niet gemeld bij de politie..... ga verder naar vraag 13a pagina 29

1 2 h | Is toen een proces-verbaal of een ander document ondertekend?

- Ja
 Nee, gemeld via internet
 Nee, niets ondertekend
 Geen antwoord

De schatting van het percentage van de bevolking dat slachtoffer is geweest van fraude met online handel, het aantal slachtofferschappen³⁾ en het aangiftegedrag komt tot stand na weging (correctie voor selectiviteit qua achtergrondkenmerken van de respondenten) en ophoging naar de totale populatie. (CBS 2013a; Reep en Buelens, 2013).

In tabel 2.2 worden de schattingen van slachtofferschap en aangifte door de VM voor de afgelopen jaren weergegeven. Jaarlijks wordt zo'n 3 procent van de bevolking ouder dan 15 slachtoffer van fraude met online handel. Slachtofferschap is sinds 2012 gestegen van 2,9 naar 3,5 procent. Zo'n 22–23 procent van de slachtoffers heeft aangifte gedaan bij de politie, minstens de helft van hen deed aangifte bij het LMIO.

Volgens de VM is het absolute aantal slachtofferschappen gestegen van naar schatting 467 duizend in 2012 naar 582 duizend in 2015. Het aantal bij het LMIO geregistreerde slachtofferschappen zou volgens de VM in 2012 minimaal 57 duizend moeten bedragen, in 2015 minimaal 80 duizend.

2.2 VM-schattingen van slachtofferschap fraude met online handel (minstens 1 keer in afgelopen 12 maanden)

	Slachtoffer geweest		Aangifte gedaan			Aangifte via internet (minimaal)			
	%	95%btbinterval	%	95%btbinterval	%	95%btbinterval	%	95%btbinterval	
2012	2,9	2,8	3,1	0,7	0,6	0,7	0,4	0,3	0,4
2013	3,3	3,2	3,4	0,8	0,7	0,9	0,5	0,4	0,5
2014	3,5	3,4	3,6	0,8	0,7	0,9	0,5	0,4	0,5
2015	3,5	3,4	3,7	0,8	0,7	0,8	0,5	0,5	0,6
	Totaal aantal slachtofferschappen		Totaal aantal aangiftes			Aantal internetaangiftes (minimaal)			
	aantal	95%btbinterval	aantal	95%btbinterval	aantal	95%btbinterval	aantal	95%btbinterval	
	x 1 000								
2012	467	440	493	94	83	106	57	48	66
2013	536	512	560	117	106	128	70	62	79
2014	564	538	590	113	102	124	74	65	82
2015	582	555	608	116	105	128	80	71	89

btbinterval=betrouwbaarheidsinterval.

3. De registratie van slachtofferschap online handel

In oktober 2010 heeft de Politie en het Openbaar Ministerie in samenwerking met Marktplaats het 'Meldpunt Internetoplichting' opgericht. Gedupeerden van aan-, en verkoopfraude, met name via handelssites, malafide webwinkels en social media, konden daarvan op een eenvoudige manier aangifte doen via www.mijnpolitie.nl (sinds mei 2015 op www.politie.nl). Sinds juli 2016 moet hiervoor ingelogd worden met DigiD.

³⁾ De VM publiceert het aantal delicten, maar meet in feite het aantal slachtoffers. Bij delicten zonder online component is deze relatie vaak 1 op 1, bij fraude met online handel zijn vaak veel personen slachtoffer van één delict.

Als het goed alsnog geleverd wordt, of alsnog betaald wordt, heeft de aangever de mogelijkheid zijn aangifte in te trekken. Iedere aangifte wordt beoordeeld door het LMIO. Oplichting dient te voldoen aan juridische kwalificaties zoals gesteld in artikel 326⁴⁾ van het Wetboek van Strafrecht. Alle niet ingetrokken aangiften die voldoen aan artikel 326 worden door het LMIO behandeld als volwaardige aangiften. Alleen als het LMIO een strafrechtelijk onderzoek start wordt, via de post, om een handtekening van het slachtoffer plus eventueel extra bewijsmateriaal gevraagd. Dit gebeurt in principe alleen (maar daar kan vanaf geweken worden) als de schade hoger is dan 5 000 euro of als er meer dan 10 verwante aangiften zijn gedaan of indien de verdachte naar verwachting minderjarig is. In dit geval doet het LMIO het voorbereidende onderzoek, de politie-eenheden ronden het opsporingsonderzoek af.

Het LMIO heeft ook duidelijk een preventieve rol. Potentiële kopers kunnen op de LMIOwebsite controleren of bepaalde gegevens van de wederpartij (bankrekeningnummer, e-mailadres, URL of telefoonnummer), reeds bekend zijn bij de politie. Ook worden malafide webshops op verzoek van het LMIO offline gezet en ontvangt Marktplaats alle Marktplaatsgerelateerde meldingen (geanonimiseerd). Daarnaast geeft het LMIO bankrekeningen die minstens 5 keer voorkomen bij aangiften door aan de bank, die deze rekeningen kan blokkeren.

Slachtoffers kunnen ook nog steeds op het politiebureau of telefonisch of via een 3D-loket aangifte doen, al verwijzen de meeste eenheden door naar de website. Naar schatting deed in 2013 al 90 procent van de slachtoffers aangifte bij het LMIO (Inspectie V&J, 2015). Aangiften die niet bij het LMIO zijn gedaan worden alleen in BVH (Basisvoorziening Handhaving, het bronsysteem van de politie) geregistreerd en kunnen niet worden opgenomen in het analysebestand van het LMIO. Andersom konden de aangiften die gedaan werden bij het LMIO tot medio 2015 ook niet opgenomen worden in BVH. Sinds juni 2015 worden alle terechte⁵⁾ LMIOaangiften doorgesluisd naar BVH (zie ook bijlage A).

Ten behoeve van dit onderzoek heeft het LMIO haar registers aan het CBS geleverd. Het CBS heeft daarnaast de beschikking over alle in BVH geregistreeerde aangiften. De aangiften van fraude met online handel tot medio 2015 kunnen in BVH echter niet onderscheiden worden van andere vormen van oplichting of fraude omdat er pas sinds medio 2015 een aparte maatschappelijke klasse (F636-Fraude met online handel) voor is ingevoerd (Politie, 2015). De aangiften uit BVH worden in dit onderzoek daarom alleen gebruikt als aanvulling op de LMIOgegevens voor het checken van de aangiften die in de VM zijn aangekruist (zie paragraaf 6).

In 2011, de opstartfase van LMIO, werden 34 duizend aangiften bij het LMIO gedaan (tabel 3.1). Sinds 2012 schommelt dit aantal tussen de 44 en 49 duizend. Een behoorlijk deel daarvan wordt door de aangever weer ingetrokken, dit wisselt sterk per jaar, van 1,5 tot 8 duizend. Slechts enkele aangiften werd door het LMIO geclassificeerd als 'geen oplichting', ook dit wisselt sterk per jaar en ligt tussen de 200 en 800.

⁴⁾ Hij die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, hetzij door het aannemen van een valse naam of van een valse hoedanigheid, hetzij door listige kunstgrepen, hetzij door een samenweefsel van verdichtels, iemand beweegt tot de afgifte van enig goed, tot het ter beschikking stellen van gegevens met geldswaarde in het handelsverkeer, tot het aangaan van een schuld of tot het teniet doen van een inschuld, wordt, als schuldig aan oplichting, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vijfde categorie. Hieraan is later toegevoegd 'hij die er een beroep of gewoonte van maakt goederen opzettelijk niet te leveren.

⁵⁾ Die daadwerkelijk oplichting betreffen en die naderhand niet ingetrokken zijn door de aangever.

3.1 Aangiften bij het LMIO

	Totaal	Aangifte blijft staan	Melding ingetrokken	Aangifte betreft geen aankoop ¹⁾ fraude	Ongeldige aangifte, reden onbekend
	x 1 000				
2010	8,3	7,6	0,6	0,0	0,0
2011	34,3	32,4	1,7	0,2	0,0
2012	43,8	41,5	2,1	0,2	0,0
2013	48,6	44,7	3,5	0,4	0,0
2014	43,7	37,6	6,0	0,2	0,0
2015	44,8	36,6	8,2	0,8	0,9

¹⁾ Internetoplichting betreft meestal 'aankoopfraude' (het slachtoffer heeft iets betaald maar niets ontvangen). Verkoopfraude kan ook niet eenvoudig online, via het voorgedcodeerde aangifteformulier ingevuld worden.

De geregistreerde cijfers geven een combinatie van de trend in slachtofferschap en de trend in aangiftebereidheid weer. Deze kunnen moeilijk uit elkaar gehaald worden. Het aangiftegedrag verandert, afhankelijk van onder andere het gemak waarmee een slachtoffer aangifte kan doen. Online gaat dat sneller dan op het bureau. Maar ook de online aangifteprocedure verandert voortdurend. Zo zal de invoering van 'eerst inloggen via DigiD' consequenties hebben voor het aantal aangiften. Het is weer een extra handeling, DigiD moet opgezocht of aangevraagd worden, waardoor meer slachtoffers af zullen haken. Daarnaast kan alleen het slachtoffer zelf nog aangifte doen (bij de aangifte is het BSNnummer ook al ingevuld) en ook kunnen buitenlanders geen aangifte meer doen bij het LMIO. Daarnaast komen er steeds meer alternatieven waar gedupeerden hun verhaal kunnen doen. Zo is in 2011 de Fraudehulpdesk opgericht, met voorlichting aan de burgers als belangrijkste doel. Slachtoffers van fraude van online handel kunnen dit daar ook melden, nog makkelijker dan bij de politie. De Fraudehulpdesk raadt iedere melder overigens wel aan óók aangifte te doen bij de politie.

De meeste schadebedragen bij de aangiften liggen tussen de 50 en 100 euro, met een mediaan rond de 80 (tabel 3.2). Het gemiddelde ligt een stuk hoger, wegens een aantal

3.2 Schadebedragen van de delicten die zijn gemeld bij het LMIO

	Totaal	0 t/m 25 euro	25 t/m 50 euro	50 t/m 100 euro	100 t/m 150 euro	150 t/m 500 euro	500 t/m 1 000 euro	Meer dan 1 000 euro	Gemiddelde	Mediaan
	x 1 000								euro's	
2010	8,3	1,0	1,5	2,1	1,3	2,0	0,2	0,2	188	91
2011	34,3	4,8	6,8	8,6	4,7	7,9	0,7	0,7	179	83
2012	43,8	6,5	8,2	11,1	6,1	10,0	1,1	0,8	181	82
2013	48,6	7,6	9,0	11,6	6,4	11,9	1,3	0,9	175	82
2014	43,7	6,7	9,1	10,8	5,2	10,1	1,1	0,7	169	77
2015	44,8	6,0	9,4	10,9	5,3	10,7	1,3	1,0	184	80
	%									
2010	100	13	18	25	15	24	2	2		
2011	100	14	20	25	14	23	2	2		
2012	100	15	19	25	14	23	2	2		
2013	100	16	19	24	13	24	3	2		
2014	100	15	21	25	12	23	2	2		
2015	100	13	21	24	12	24	3	2		

extreem hoge schadebedragen (wellicht gaat het hierbij in een aantal gevallen om een typfout). Bij de niet aangegeven delicten zal de schade naar verwachting wat lager liggen. Dit wordt in de VM (nog) niet gemeten. De bedragen lijken vrij constant in de tijd.

De (niet) verhandelde producten worden door het LMIO niet gecategoriseerd. Toch is het voor dit onderzoek (zie paragraaf 5) van belang hier enig inzicht in te krijgen. Daartoe is uit de advertentietitel en/of de naam van de webshop door middel van trefwoorden zo goed mogelijk een indeling gemaakt (zie bijlage A). Tabel 3.3 geeft weer van welke frauduleuze producten men in de afgelopen jaren aangifte heeft gedaan. Let op: deze cijfers geven géén indicatie over hoe de omvang van oplichting per productcategorie, en ook niet van de onderlinge verhoudingen tussen de categorieën. Het gaat hier immers alleen over de aangiften, en aangiftebereidheid zal zeker afhangen van het soort product. Om cijfers te krijgen over slachtofferschap per productgroep zou een vraag over 'welk product' in een slachtofferenquête opgenomen moeten worden.

Wel geeft tabel 3.3 een indicatie van de trend per productcategorie, mits aangenomen dat er geen belangrijke trefwoorden zijn gemist die periodeafhankelijk zijn. Indien bijvoorbeeld een nieuwe smartphone, genaamd GS8 (zit niet in de trefwoorden), plotseling vaak werd verkocht in 2014 is de trend in tabel 3.3 niet helemaal correct. Bij interpretatie van trends kunnen de jaren 2010 en 2011 beschouwd worden als de opstartfase van het LMIO.

Dan blijkt dat er met name vaak aangifte wordt gedaan van tickets, mobiele telefoons, spelcomputers en kleding. Met name bij fraude met telefoons, maar ook bij ticketfraude loopt het aantal aangiften sinds 2014 af. Bij computers en spelcomputers daalt het aantal aangiftes al eerder.

3.3 Aangiften bij het LMIO per productcategorie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	totaal
	x 1 000						
Tickets en kaartjes	0,4	2,8	3,9	4,5	4,3	3,8	19,6
Mobiele telefoons	1,3	5,1	6,7	6,7	3,8	3,2	26,9
Spelcomputers	0,9	2,6	2,2	2,1	1,9	1,7	11,5
Computer	0,2	1,5	2,1	1,7	1,0	0,7	7,2
Kleding, sieraden	0,5	1,9	2,8	3,2	3,1	3,2	14,8
Schoenen, tassen	0,4	1,3	1,6	1,8	2,3	2,0	9,5
Software, games, tvseries	0,3	0,9	0,7	0,8	0,7	0,8	4,2
Audio, tv, foto	0,4	1,7	2,1	2,1	1,5	1,4	9,2
Vakantie	0,1	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	1,8
Speelgoed	0,2	0,4	0,4	0,5	0,7	0,7	2,9
Boeken	0,1	0,6	0,7	0,4	0,5	0,6	2,8
Vervoermiddelen en onderdelen	0,2	1,1	1,4	1,8	1,7	1,9	8,2
Huishoudelijke apparatuur, meubels	0,1	0,5	0,7	0,9	1,1	1,2	4,6
Kleine elektronische apparatuur	0,1	0,6	0,6	0,6	0,6	0,4	2,8
Muziekinstrumenten en onderdelen	0,0	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	1,2
Anders	2,1	8,6	10,9	13,0	13,2	14,3	62,1
Geen advertentietitel ingevuld	0,8	4,2	6,3	7,8	6,6	8,5	34,3

4. Selectiviteit in responsgedrag

4.1 Inleiding

Bij een Veiligheidsenquête is het denkbaar dat vooral mensen die hier 'iets mee hebben' mee zullen doen, of juist niet. Indien slachtoffers relatief vaker geneigd zijn om te responderen is deze groep te hoog vertegenwoordigd in de groep respondenten. In dat geval vallen de slachtofferschattingen te hoog uit. Wanneer slachtoffers juist minder vaak meedoen met de enquête vallen de schattingen te laag uit. Voor selectiviteit op doelkenmerken, of kenmerken die daar sterk mee zullen correleren, wordt in de huidige weging (nog) niet gecorrigeerd⁶⁾.

Uit het eerdere onderzoek in 2014 bleek dat personen die aangifte hadden gedaan van enige vorm van 'oplichting' vaker geneigd zijn te responderen op de VM dan degenen die geen aangifte hebben gedaan. Het verschil was echter niet significant. Destijds kon alleen naar 'oplichting' in totaal gekeken worden omdat 'fraude met online handel' niet apart geregistreerd werd in het politieregister. Nu we de beschikking hebben over de gegevens van het LMIO kon dit beter onderzocht worden.

Dit onderzoek kan alleen gedaan worden op slachtoffers die aangifte hebben gedaan van hun delict. De resultaten kunnen niet zomaar doorgetrokken worden naar slachtoffers die geen aangifte hebben gedaan. Beide groepen kunnen zich anders gedragen bij ontvangst van een enquête. Het is mogelijk dat persoonskenmerken die samenhangen met aangiftebereidheid op dezelfde manier invloed hebben op responsbereidheid. Oftewel, personen die aangifte doen zullen wellicht ook vaker responderen, terwijl personen die geen aangifte doen mogelijk minder vaak zullen responderen, puur omdat ze een ander waardepatroon hebben. Dit kan in dit onderzoek niet onderzocht worden.

4.2 Methode

Voor alle steekproefpersonen is bekeken of ze in de 12 maanden vóórdat ze uitgenodigd werden mee te doen aan de Veiligheidsmonitor online aangifte hebben gedaan van fraude met online handel (voor info over de koppeling zie ook bijlage A). Het responsgedrag in de groep die aangifte heeft gedaan is vergeleken met het responsgedrag in de groep die geen aangifte heeft gedaan. Verschillen tussen de responspercentages worden uitgedrukt in OR's (zie bijlage B).

Personen die slachtoffer zijn geweest van een delict bezitten wellicht ook andere kenmerken die samenhangen met het responsgedrag. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat leeftijd, herkomst en inkomen sterk samenhangen met de bereidheid om mee te doen (Reep, 2013). Deze kenmerken vertonen mogelijk ook een correlatie met slachtofferschap. Daarom zijn de responspercentages gecorrigeerd voor verschillen in samenstelling tussen respondenten en niet-respondenten voor wat betreft de niet-regionale kenmerken die worden meegenomen in het weegmodel⁷⁾ van de VM (Reep en Buelens, 2013) (zie bijlage C voor een beschrijving van de kenmerken).

⁶⁾ In 2013 is een uitgebreid onderzoek gedaan naar selectiviteit op doelkenmerken in de VM (Reep, 2013).

⁷⁾ Inkomen zat in 2012 nog niet in het weegmodel maar is bij deze analyse ook voor 2012 meegenomen. De analyses in 2014 betreffende de relatie tussen responsgedrag en slachtofferschap zijn uitgevoerd in- en exclusief correctie voor inkomen. Dit had echter geen invloed op de relatie tussen responsgedrag en slachtofferschap.

4.3 Resultaten

Uit tabel 4.3.1 blijkt dat geregistreerde slachtoffers in de jaren 2012 en 2013 duidelijk vaker meededen aan de Veiligheidsmonitor dan anderen. In 2014 en 2015 was dit niet meer het geval. Dit is vreemd omdat er in de logistiek van de uitnodiging voor de VM niets is veranderd. Mogelijk was de groep slachtoffers die aangifte deden in de beginjaren selectiever dan later. Het responspercentage bij de slachtoffers stijgt indien gecorrigeerd wordt voor achtergrondkenmerken. Dit geeft aan dat slachtoffers kenmerken bezitten die samengaan met een lagere respons.

4.3.1 Responsgedrag op de VM bij steekproefpersonen die in de 12 maanden vóór start van de VM geregistreerd zijn in het LMIOregister

	geregistreerd in LMIO	aantal personen	respons		OR (respons slachtoffers versus niet-slachtoffers)			
			%	%cor~	marge	OR~	ondergrens	bovengrens
VM2012	niet geregistreerd	202 556	38,4	38,4	0,2	ref		
	geregistreerd	524	42,7	45,0	4,2	1,3	1,1	1,6
VM2013	niet geregistreerd	364 420	39,7	39,7	0,2	ref		
	geregistreerd	1 127	40,2	44,5	2,8	1,2	1,1	1,4
VM2014	niet geregistreerd	221 894	38,8	38,8	0,2	ref		
	geregistreerd	613	35,4	40,2	3,8	1,1	0,9	1,3
VM2015	niet geregistreerd	298 638	37,2	37,2	0,2	ref		
	geregistreerd	735	30,5	36,8	3,3	1,0	0,8	1,2

~gecorrigeerd voor de kenmerken waarnaar gewogen is: leeftijd, geslacht, huishoudgrootte, stedelijkheid, herkomst en inkomen.

5. Slachtoffer volgens register, maar niet volgens enquête

5.1 Inleiding

Personen die geregistreerd zijn met een aangifte van fraude met online handel zouden in de VM, indien ze daaraan deelnemen, moeten opgeven dat ze slachtoffer zijn geweest. In deze paragraaf wordt in kaart gebracht hoe vaak geregistreerde slachtoffers dit ook werkelijk doen. Indien slachtoffers het delict niet opgeven in de VM geeft de VM een onderschatting van het aantal slachtoffers. Ook hier kan weer alleen het antwoordgedrag van slachtoffers die aangifte hebben gedaan onderzocht worden.

5.2 Methode

Voor deze analyse zijn uit de LMIOregisters alle VMrespondenten geselecteerd die in de 12 maanden voorafgaande aan de datum waarin ze respondeerden minstens één keer zijn geregistreerd als aangever. Het is bij de LMIO-registratie niet zeker dat de aangever ook daadwerkelijk het slachtoffer was, daar wordt pas sinds juli 2016 bij de aangifte door de

politie op gehamerd. In de meeste gevallen zal de aangever echter ook het slachtoffer zijn, in een aantal gevallen een huisgenoot daarvan.

De geselecteerde respondenten zouden dus in ieder geval in de VM de vraag of ze zelf of iemand anders in het huishouden in de afgelopen 12 maanden wel eens zijn opgelicht (vraag 12a) moeten bevestigen.

Indien ze daarna aankruisen⁸⁾ dat het maar 1 keer is gebeurd, zouden ze in de vervolgvragen moeten aankruisen dat ze de goederen of diensten via internet of e-mail hadden gekocht en dat ze aangifte hebben gedaan bij de politie. Bij deze analyses is voor iedere vraag nagegaan in hoeverre het geregistreerde slachtoffer het juiste antwoord gaf.

Daarnaast is gekeken of er een relatie is tussen het 'goed beantwoorden van vraag 12a' met het aantal maanden geleden dat het delict is geregistreerd, of met de hoogte van het schadebedrag. Tevens is bekeken of, en zo ja welke, persoonskenmerken een relatie vertonen met het goed beantwoorden van deze vraag. Daarnaast wordt enige aandacht besteed aan de kwaliteit van de beantwoording van de detailvragen over het delict.

De verschillen tussen de categorieën worden op significantie beoordeeld door middel van logistische regressie-analyse (zie bijlage B). In de tabellen worden de ongewogen en gewogen percentages en de odds ratios (OR) met betrouwbaarheidsintervallen gepresenteerd.

5.3 Door de VM gemiste slachtoffers

In totaal zijn 1086 VMrespondenten in de 12 maanden voorafgaande aan de enquêtering in de LMIOregisters geregistreerd met minstens één aangifte (tabel 5.3.1). Over de jaren gemiddeld heeft 87 procent vraag 12a bevestigd, dus 'goed' beantwoord. Het is opvallend dat dit percentage stijgt naarmate de VM recenter is afgenomen. In de VM2012 had 81 procent de vraag goed beantwoord, in de VM2015 was dit 93 procent. Dit is vreemd, gezien er bij de vraagstelling in de VM niets is veranderd. Ook bij de registratie door het LMIO is niets veranderd, als melddatum is altijd de datum van het eerste contact door de respondent geregistreerd. Het is lastig hiervoor een verklaring te vinden, zie verder paragraaf 5.6.

5.3.1 Door het LMIO geregistreerde respondenten en hun opgave in enquête

VM jaar	Aantal respondenten dat bij een aangifte is geregistreerd in de 12 maanden voorafgaande aan enquête	% van deze respondenten dat in de VM aankruiste dat iemand in het huishouden in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geweest							
		ongewogen	gewogen	95% btbh-interval		OR	95% btbh-interval		Wald
2012	223	82	81	72	87	ref			9
2013 ¹⁾	435	83	85	80	89	1,1	0,7	1,7	
2014	202	89	90	84	94	1,7	1,0	3,0	
2015	225	90	93	88	96	1,9	1,1	3,3	
2012–2015 ²⁾		86	87						

¹⁾ In 2013 is een grotere steekproef getrokken en is het aantal geregistreerde respondenten dus wat groter.

²⁾ Gemiddeld

⁸⁾ Ik gebruik hier met opzet het woord 'aankruisen' in plaats van 'aangeven' om duidelijk onderscheid te maken tussen opgave in de enquête en aangifte bij de politie.

Bijna alle geregistreerde slachtoffers hebben dus ook in de VM het delict aangekruist. Een zeer klein deel heeft wellicht de vraag niet goed begrepen of gelezen, is het delict vergeten of heeft gedacht dat het delict langer dan 12 maanden geleden had plaatsgevonden. Het komt nauwelijks voor dat een respondent de vraag niet invult. Omdat er bij aan-, en verkoopfraude niet is gevraagd naar de afgelopen 5 jaar, kan niet worden uitgezocht in hoeverre er sprake is van telescoping.

5.4 Persoonskenmerken en responsmodus

De validiteit van het beantwoorden van de vragen kan samenhangen met bepaalde kenmerken van de respondent of de mode waarmee de VM is ingevuld. Onderzocht is de samenhang tussen het 'correct' aankruisen van vraag 12a met geslacht, leeftijd, herkomst en aantal personen waaruit het huishouden bestaat. Verder is ook gekeken naar de modus waarmee is gerespondeerd. Personen ouder dan 55 en inwoners met een migratieachtergrond geven de delicten duidelijk minder vaak op in de enquête (bijlage D). Dit betekent dat de VM slachtofferschap bij deze groepen onderschat. Er is geen relatie tussen al dan niet correcte beantwoording van de vraag en geslacht, huishoudgrootte, huishoudinkomen of de mode waarmee de enquête werd beantwoord.

5.5 Herinneringseffect

Verstreken tijdsduur

Omdat de VM bij koop- en verkoopfraude niet vraagt of het de respondent in de afgelopen vijf jaren is overkomen kan niet onderzocht worden hoeveel delicten door verkeerde datering (backwards telescoping) zijn gemist. Wel is onderzocht of het percentage 'missers' groter is naarmate het delict langer geleden is geregistreerd.

Het blijkt inderdaad dat delicten beter herinnerd worden naarmate ze recenter hebben plaatsgevonden. Indien de aangifte minder dan 4 maanden geleden was gedaan bevestigde gemiddeld 89 procent van de slachtoffers vraag 12a, indien de aangifte 10–12 maanden geleden was gedaan bevestigde 81 procent van de slachtoffers de vraag (tabel 5.5.1). Een klein deel van de delicten die 10–12 maanden geleden waren geregistreerd zal echter ook daadwerkelijk langer dan 12 maanden geleden hebben plaatsgevonden, omdat er meestal een aantal dagen (of weken?) zal liggen tussen het werkelijke moment van 'opgelicht zijn' en de aangifte daarvan. Bij deze delicten, onbekend hoeveel, heeft de respondent de vraag dus toch goed beantwoord.

5.5.1 Verstreken tijd sinds registratie en opgave in enquête

Aantal maanden geleden dat de aangifte is geregistreerd	Aantal respondenten dat in de 12 maanden voorafgaande aan enquête bij een aangifte is geregistreerd	Percentage van deze respondenten dat in de VM aankruiste dat iemand in het huishouden in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geweest	OR	95% btbinterval	Wald
1– 3 maanden	355	89	ref		7
4– 6 maanden	262	84	0,6	0,4	1,0
7– 9 maanden	266	85	0,7	0,4	1,1
10–12 maanden	202	81	0,5	0,3	0,9

*VM2012–2015, er is niet gewogen naar VMjaar, de VM2013 telt dus relatief zwaar mee.

Hoogte van de schade

Het gemiddelde schadebedrag dat bij de aangiften van de VMrespondenten is geregistreerd is 187 euro, de mediaan is 81 euro. Slachtofferschappen waarbij grote verliezen werden geleden werden iets vaker in de VM opgegeven dan slachtofferschappen waarbij minder geld verloren was (tabel 5.5.2). Zo kruiste 90 procent van de slachtoffers met 150–500 euro verlies het goede antwoord aan terwijl van de slachtoffers die minder dan 25 euro kwijt waren 81 procent het delict ook in de VM opgaf.

Een klein aantal respondenten was meer dan 500 euro verloren. Het is vreemd dat zij dit relatief minder vaak opgaven in de enquête. In de aangiftebestanden staan geen rare dingen bij de niet-opgegeven aangiftes. Bij de bedragen boven de 1 000 euro is relatief vaak de advertentietitel niet ingevuld bij de aangifte. Wellicht is er in een aantal gevallen sprake van een typefout bij het bedrag bij de aangifte.

5.5.2 Hoogte geregistreerd schadebedrag en opgave in enquête

Hoogte van het schadebedrag	Aantal respondenten dat in de 12 maanden voorafgaande aan enquête bij een aangifte is geregistreerd	Percentage van deze respondenten dat in de VM aankruiste dat iemand in het huishouden in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geweest	OR	95% btbinterval	Wald
0 t/m 25 euro	195	81	ref		22
25 t/m 50 euro	190	84	1,3	0,8	2,2
50 t/m 100 euro	263	88	1,7	1,0	2,9
100 t/m 150 euro	127	87	1,7	0,9	3,2
150 t/m 500 euro	252	90	2,1	1,2	3,6
500 t/m 1 000 euro	37	78	0,9	0,4	2,1
meer dan 1 000 euro	21	57	0,3	0,1	0,8

*VM2012–2015, er is niet gewogen naar VMjaar, de VM2013 telt dus relatief zwaar mee.

Productcategorie

Er is niet veel verschil in herinnering tussen de verschillende producten die onterecht niet zijn ontvangen (tabel 5.5.3). De aangiften waarbij geen advertentietitel is ingevuld werden echter

5.5.3 Productcategorie en opgave in enquête

Productcategorie:	Aantal respondenten dat in de 12 maanden voorafgaande aan enquête bij een aangifte is geregistreerd	Percentage van deze respondenten dat in de VM aankruiste dat iemand in het huishouden in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geweest	OR	95% btbinterval	Wald
Tickets en kaartjes	106	92	ref		12
Mobiele telefoons	134	89	0,6	0,3	1,6
Spelcomputers, computers	84	87	0,5	0,2	1,4
Kleding, schoenen, sieraden, tassen	111	83	0,4	0,2	0,9
Software, games, tvseries, boeken speelgoed	38	82	0,4	0,1	1,1
Audio, tv, foto	45	87	0,5	0,2	1,6
Vervoermiddelen en onderdelen	51	86	0,5	0,2	1,5
Huishoudelijke apparatuur, kleine elektronische apparatuur, meubels	52	85	0,4	0,2	1,3
Anders	294	86	0,5	0,2	1,1
Geen advertentietitel ingevuld	170	79	0,3	0,1	0,7

*VM2012–2015, er is niet gewogen naar VMjaar, de VM2013 telt dus relatief zwaar mee.

duidelijk minder vaak in de VM opgegeven dan de anderen. Het gaat hier relatief vaak om producten die bij de aangifte bij handelssite 'overig' ondergebracht werden. Dit betreft veelal webshops, maar ook is de webshop vaak niet bekend bij het LMIO.

Ook werd kleding en software (of games, speelgoed) wat minder goed opgegeven in de VM dan bijvoorbeeld ticketfraude en fraude met mobiele telefoons. Dit komt doordat het bij handel in kleding relatief vaak om kleine bedragen gaat.

5.6 Beantwoording van de detailvragen

Indien een respondent opgeeft dat iemand in het huishouden slachtoffer is geweest van koop-, of verkoopfraude krijgt hij nog een aantal vragen over de laatste keer dat dit gebeurde (zie figuur 2.1). Indien er maar één delict is geweest en de respondent is geregistreerd, zou hij/zij aan moeten kruisen dat de goederen via internet zijn verhandeld en dat het gemeld is via internet.

De geregistreerde respondenten die het delict ook in de VM opgaven kruisten allemaal aan dat de goederen via internet of e-mail waren gekocht of verkocht (tabel 5.6.1). Meer dan 90 procent van hen kruiste aan dat er aangifte van gedaan is. Een klein deel kruiste aan dat er niets is ondertekend, in feite ook nog steeds het goede antwoord want bij aangifte via internet wordt meestal ook niets ondertekend.

5.6.1 Beantwoording van de detailvragen over het delict

VM jaar	Aantal respondenten dat in de 12 maanden voorafgaande aan enquête bij een aangifte zijn geregistreerd en in de VM aankruisten dat het één keer is voorgevallen én dat ze zelf slachtoffer waren	Percentage van deze respondenten dat in de VM aankruiste dat de goederen via internet of e-mail zijn gekocht of verkocht	Percentage van deze respondenten dat in de VM aankruiste dat er aangifte van gedaan is of dat het via internet is gemeld
2012	141	100	90
2013	292	99	91
2014	143	99	95
2015	162	99	91

5.7 Discussie

Een klein aantal geregistreerde delicten wordt niet opgegeven in de VM. Wellicht heeft de respondent het delict vergeten of heeft hij/zij gedacht dat het langer dan 12 maanden geleden had plaatsgevonden. Of misschien is de vraag in de VM niet goed gesteld en heeft de respondent gedacht dat het verhandelde product geen 'goed' of 'dienst' was. In incidentele gevallen gaat het wellicht om een huisdier. Gezien de lage VMopgave van de aangiften waarbij de advertentie, en vaak ook de webshop, niet ingevuld was, zal een deel van deze aangiften mogelijk iets anders betreffen dan fraude met online handel. Zo valt het op dat relatief veel van deze aangiften ook niet bij een handelssite ondergebracht werden. In dit onderzoek kan niet verder uitgezocht worden wat dit verder betekent.

Uit deze analyse blijkt dat delicten uit recentere VMjaren minder vaak gemist worden dan uit de eerste jaren van de VM. Hiervoor is niet direct een verklaring te geven. Mogelijk waren de delicten in de eerste jaren van de VM 'toevallig' langer geleden gebeurd, ging het nog om minder grote schadebedragen of kwam het minder vaak voor dat slachtoffers

de advertentietitel niet invulden. Dit is onderzocht en dat is niet het geval. Een andere mogelijkheid is dat huishoudens misschien steeds vaker meer dan één keer per jaar slachtoffer worden van fraude met online handel, en daardoor een delict steeds minder vaak 'missen'. Dit blijkt echter ook niet uit de data van de VM.

Ook kan het verschil in 'antwoordgedrag' van de respondenten tussen de jaren veroorzaakt zijn door een externe factor, bijvoorbeeld meer aandacht in de media. Wellicht is ook de samenstelling van de aangevers hierdoor veranderd op kenmerken die samenhangen met antwoordgedrag in de VM. Het verschil tussen de jaren is in ieder geval niet inherent aan deze analyse. Er worden steeds minder delicten gemist in de VM.

5.8 Vergelijking met andere delictsoorten

Ruim 90 procent van de geregistreerde slachtofferschappen van online handelsfraude wordt ook opgegeven in de VM. In 2012 lag dit percentage op 81, in 2015 op 93. Dit is erg veel vergeleken met de andere delictensoorten die in de VM worden bevraagd. Alleen het delict (poging tot) inbraak werd in 2012 nog vaker opgegeven (Reep, 2014), evenals fietsdiefstal. Inbraak heeft erg veel impact op een slachtoffer en zal niet zo snel over het hoofd worden gezien.

Het hoge percentage opgegeven delicten van fraude met online handel zou, net als bij fietsdiefstal, veroorzaakt kunnen worden doordat het delict relatief vaak voorkomt. Hierdoor is de kans sowieso groter dat er een delict wordt opgegeven in de enquête en dat hoeft dan niet per se het delict te zijn dat is aangegeven bij de politie. Dit kan met de huidige gegevens niet beter onderzocht worden.

6. Slachtoffer volgens enquête, maar niet volgens register

6.1 Inleiding

Personen die in de enquête opgeven dat ze aangifte hebben gedaan van een delict zouden als slachtoffer van dat delict teruggevonden moeten kunnen worden in het politieregister. Uit het onderzoek uit 2014 betreffende 'alle' VMdelicten bleek dit lang niet altijd het geval. Dit kan verschillende oorzaken hebben zowel bij het politieregister als de enquête.

In deze paragraaf wordt beschreven hoeveel van de VMslachtoffers die aankruisten dat ze aangifte van fraude met online handel hebben gedaan ook werkelijk in de politieregisters teruggevonden kunnen worden. Daarnaast wordt gekeken in hoeverre de manier van aangifte, mode van enquêteren en persoonskenmerken van de respondent hierbij een rol spelen.

6.2 Methode

Onderzocht is of respondenten die in de VM opgaven slachtoffer te zijn geweest van 'online koop- en verkoopfraude' in de afgelopen 12 maanden en daar aangifte van hebben gedaan,

inderdaad met dat delict zijn geregistreerd in het LMIOregister of BVH. Hiertoe zijn alle respondenten geselecteerd die in de VM hebben aangekruist dat ze zelf of samen met een huisgenoot slachtoffer zijn geweest, dat ze dit bij de politie hebben gemeld en daarbij een proces-verbaal hebben ondertekend of de melding via internet hebben gedaan.

In de VM 2012-2015 hebben in totaal 2513 respondenten opgegeven dat ze in de 12 maanden voorafgaande aan enquêtering slachtoffer zijn geweest van fraude met online handel. Deze respondenten zijn gekoppeld aan de LMIOregisters⁹⁾ en BVH, om te kijken of en wanneer ze met een delict zijn geregistreerd dat betrekking zou kunnen hebben op fraude met online handel¹⁰⁾. Tevens is gekeken of een huisgenoot¹¹⁾ van de respondent geregistreerd was in die periode. Er is teruggezocht tot 3 jaar vóór enquêtering. De kans dat een 'gevonden' aangifte een ander delict betreft dan bedoeld is echter groter naarmate het langer geleden is. Voor het bepalen van het telescopingeffect is daarom een grens van 2,5 jaar gehanteerd. Forward telescoping wordt hier dus geoperationaliseerd als 'een herinnering van maximaal 1,5 jaar te recent'. Indien van een slachtoffer bijvoorbeeld een delict gevonden is dat 2 jaar en 8 maanden vóór enquêtering is geregistreerd, behoort dit tot de categorie 'niets gevonden'.

Bij de analyse of en hoe de respondent is geregistreerd worden 6 resultaatcategorieën geformeerd, te weten:

1. Correct: respondent is geregistreerd bij een aangifte van fraude met online handel in de 12 maanden voorafgaande aan enquête.
2. Correct2: niet 1, maar een huisgenoot van de respondent is geregistreerd bij een aangifte van fraude met online handel in de 12 maanden voorafgaande aan enquête.
3. Forward telescoping: niet 1 of 2, maar respondent is geregistreerd met fraude met online handel, maar langer dan 12 maanden en korter dan 2,5 jaar geleden.
4. Forward telescoping huisgenoot: niet 1, 2 of 3, maar een huisgenoot is geregistreerd met fraude met online handel, maar langer dan 12 maanden en korter dan 2,5 jaar geleden.
5. Niet 1 t/m 4, maar respondent of huisgenoot is geregistreerd met fraude met online handel, maar langer dan 2,5 jaar en korter dan 3 jaar geleden.
6. De respondent, noch een huisgenoot, is in de afgelopen 3 jaar geregistreerd bij een aangifte van online fraude met online handel.

Verder zijn de volgende regels gehanteerd:

- Geregistreerde delicten met melddatum ná enquêtedatum worden (uiteeraard) niet meegeteld.
- Er is geen onderscheid gemaakt tussen registratie als aangever of slachtoffer. Bij aangifte bij het LMIO wordt ook niet gevraagd wie het daadwerkelijke slachtoffer was. Er wordt er vanuit gegaan dat de aangever ook het slachtoffer is. De vraagstelling is als zodanig opgebouwd.

De 6 categorieën worden alleen afzonderlijk weergegeven in de bijlagen.

Omdat er bij de aangifte bij het LMIO niet wordt gevraagd wie het slachtoffer was, en de

⁹⁾ De personen uit het LMIOregister konden nagenoeg allemaal (98 procent) geïdentificeerd worden. Daarom is bij de analyses verder geen correctie voor niet-identificatie toegepast, iets dat wel speelde bij de eerdere analyses (Reep, 2014).

¹⁰⁾ Hierbij zijn in BVH de volgende feitcodes als correct geteld: 'F600' (oplichting), 'F636' (fraude met online handel), '271' (computercriminaliteit), '280' (fraude), '281' (oplichting), '289' (overige fraude/bedrog), 'A90' (overige (eenvoudige) diefstal), 'F90' (computercriminaliteit).

¹¹⁾ De huishoudsamenstelling kan veranderen en de analyses waarbij huisgenoten worden meegenomen kunnen daardoor niet helemaal waterdicht zijn. Bij deze analyse is gekozen voor de huishoudsamenstelling op het moment dat de uitnodiging voor de VM werd verstuurd.

aangifte ook door een huisgenoot kan worden gedaan zijn bij de analyses en in de tabellen de categorieën 1 en 2 beide als 'correct' geteld en de categorieën 3 en 4 beide als 'forward telescoping'. De categorieën 5 en 6 zijn samengenomen als 'niets gevonden', categorie 5 ook omdat langer dan 2,5 jaar geleden mogelijk een ander delict was.

6.3 In register getraceerde delicten

De respondenten van de VM 2012–2015 geven in de enquête op dat ze in de 'afgelopen 12 maanden' in totaal 2387 aangiften bij de politie hebben gedaan betreffende fraude met online handel waarvan ze zelf slachtoffer zijn geweest. Hiervan is 77 procent teruggevonden in de politieregisters (tabel 6.3.1, gedetailleerder weergegeven in bijlage E). Bij 47 procent was de VMopgave correct, bij gemiddeld 30 procent is wel een aangifte teruggevonden, maar is deze volgens het register langer dan 12 maanden (en korter dan 2,5 jaar) geleden gemeld. Deze respondenten hebben zich het delict 'te recent' herinnerd. Bij 23 procent is niets gevonden.

6.3.1 In enquête opgegeven aangiften, wat is daarvan teruggevonden in de politieregisters

	Correct: aangifte gevonden van max 12 maanden geleden ¹⁾	Telescoping: aangifte gevonden van 12–30 maanden geleden	Geen aangifte gevonden tot 2,5 jaar geleden
	%		
Alle aangiften van internetoplichting waarbij de respondent of zowel een huisgenoot slachtoffer was			
2012–2015 gemiddeld	47	30	23
2012	57	24	20
2013	50	32	18
2014	43	33	25
2015	39	33	29
Alle aangiften van internetoplichting waarbij alleen de respondent zelf slachtoffer was			
2012–2015 gemiddeld	47	30	22
2012	57	22	21
2013	50	33	17
2014	43	33	23
2015	39	33	28
Alleen de aangiften waarbij alleen de respondent zelf slachtoffer was en er een document is ondertekend (dit zijn dus de bureau-aangiften plus een deel van de internetaangiften die door het LMIO nader zijn onderzocht)			
2012–2015 gemiddeld	40	31	29
2012	48	22	30
2013	45	32	23
2014	37	35	28
2015	30	34	36
Alleen de internetaangiften waarbij alleen de respondent zelf slachtoffer was, deze zouden dus in het LMIOregister moeten zitten			
2012–2015 gemiddeld	51	30	19
2012	63	22	15
2013	53	33	14
2014	47	33	21
2015	42	32	26

Voor meer detail zie bijlage E.

¹⁾ Berekend op alle aanvankelijke meldingen. Als de later ingetrokken meldingen en door het LMIO als foutief geclassificeerde meldingen niet meegenomen worden wordt het percentage correct teruggevonden gemiddeld 3 procent lager.

Bij 90 procent van alle aangiften gaf de respondent aan dat alleen hij/zij het slachtoffer was (en dus niet tevens een huisgenoot). Bij deze groep zijn de resultaten hetzelfde als bij het totaal. Voor de zuiverheid zijn de verdere analyses wel uitgevoerd op alleen deze groep.

De traceerbaarheid is hoger indien de aangifte via internet is gedaan. Deze bevinding kwam bij eerdere onderzoeken ook al naar voren (Reep, 2008, 2014). Let wel, ook bij de aangiften waarbij een document is ondertekend kan de aangifte initieel via internet zijn gedaan. Indien het LMIO een onderzoek start moet namelijk eerst een aangifte ondertekend worden (zie paragraaf 3).

Aangiften uit de VM2012 konden duidelijk vaker 'correct' worden teruggevonden dan die uit de latere VM jaren. Bij de VM2012 kon 57 procent van de aangiften correct worden getraceerd, van de aangiften uit 2015 slechts 39 procent. Er is hier een duidelijke dalende trend te zien: naarmate de VM recenter is afgenomen zijn er minder aangiften correct teruggevonden. Dit is vreemd, gezien er bij de vraagstelling in de VM noch bij de registratie door het LMIO niets is veranderd. Het is lastig hiervoor een verklaring te vinden, zie verder paragraaf 6.6.

De resultaten blijven ongeveer hetzelfde na weging (zie tabel 6.3.2).

6.3.2 Getraceerde delicten in LMIO plus politieregister, na weging

(betreft alle in de VM opgegeven aangiftes waarbij alleen de respondent zelf slachtoffer was)

VMjaar	Correct: aangifte gevonden van max 12 maanden geleden*		Telescoping: aangifte gevonden van 12–30 maanden geleden			Geen aangifte gevonden tot 2,5 jaar geleden			
	%	95% btbinterval	%	95% btbinterval		%	95% btbinterval		
2012–2015 gemiddeld	47		30			26			
2012	58	52	64	23	19	29	20	15	26
2013	49	44	54	33	28	37	21	17	25
2014	43	38	48	32	27	37	33	28	38
2015	39	34	45	34	29	39	32	27	37

6.4 Getraceerd naar persoons-, of delictkenmerken

De traceerbaarheid is ook afgezet tegen de (persoons)kenmerken waarnaar bij de VM wordt gewogen. Gekeken is of de mode van invullen, leeftijd of geslacht van het slachtoffer, stedelijkheid van de woongemeente, herkomst of inkomensklasse van invloed is op het percentage van de delicten dat correct teruggevonden is. Hieruit blijkt dat aangiften van 65plussers het minst vaak correct getraceerd konden worden. Deels doordat een relatief groot deel van de door hen opgegeven delicten langer dan 12 maanden geleden was gebeurd, maar ook konden veel delicten helemaal niet getraceerd worden. De andere onderzochte persoonskenmerken hadden geen duidelijke relatie met traceerbaarheid (zie bijlagen F en G).

In de VM wordt ook naar een aantal kenmerken van het delict gevraagd. Zo wordt gevraagd of de dader(s) vanuit Nederland of het buitenland handelden, of de oplichting plaatsvond bij het kopen of verkopen van goederen of diensten en hoe vaak de respondent of een huisgenoot in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geweest. Er blijkt geen significante relatie tussen deze delictkenmerken en de traceerbaarheid (zie bijlage H). Het lijkt echter wel

dat de traceerbaarheid groter is naarmate iemand vaker slachtoffer is geweest. Dit is inherent aan de methode van dit onderzoek: hoe vaker slachtoffer des te groter de kans dat één van die delicten wordt getraceerd.

6.5 Telescoping

Minstens 30 procent van de in de VM opgegeven slachtofferschappen heeft langer dan 12 maanden geleden plaatsgevonden. Dit komt neer op gemiddeld 40 procent van de getraceerde aangiften, in 2012 29 procent, in 2015 46 procent. Dit is erg hoog vergeleken met de andere delicten die in de VM bevraagd worden. Daarbij werd gemiddeld 20 procent van de getraceerde delicten getelescoopt (Reep, 2014).

De hoge mate van telescoping zou verklaard kunnen worden door de vragen naar de datering in de VM. Deze wijkt bij dit delict af van de andere delicten. In slachtofferenquêtes wordt de vraag naar het tijdstip van oudsher langzaam opgebouwd. Eerst wordt gevraagd of iets in de afgelopen 5 jaar is voorgevallen, daarna of het ook in de afgelopen 12 maanden is gebeurd en tot slot wordt aan de respondent gedetailleerd gevraagd in welke maand(en) het is geweest. Respondenten kunnen zo een delict dat net iets langer dan 12 maanden geleden is gebeurd toch 'kwijt' en worden nog eens extra gedwongen om goed na te denken over wanneer het gebeurde. Telescoping wordt daardoor sterk gereduceerd (Oda, 1993).

Bij de vraagstelling over aan-, en verkoopfraude wordt niet gevraagd in welke exacte maand het delict heeft plaatsgevonden. De exacte mate van telescoping kan daarom niet onderzocht worden. Wel is onderzocht hoe ver de telescopers van de 12 maanden vóór enquêteringdatum af zaten.

Minstens 30 procent van de respondenten die aankruisten dat ze in de afgelopen 12 maanden aangifte gedaan hebben van aan- en verkoopfraude had dit volgens de politieregistraties langer geleden gedaan. Deze delicten zaten vaak ver van de 12 maanden grens. Bijna 8 procent lag 12 tot 14 maanden voor de enquêtedatum, de overige waren langer dan 14 maanden geleden (tabel 6.5.1).

6.5.1 Mate van telescoping, hoe ver lag de registratiedatum af van de enquêtedatum (Betreft alleen de internetaangiftes waarbij alleen de respondent slachtoffer was)

Aantal maanden geleden dat het delict geregistreerd was	%
Telescoping	
27-29	2,2
24-26	3,2
21-23	6,0
18-20	6,0
15-17	6,3
12-14	7,5
Correct (in de afgelopen 12 maanden)	49,9
Niets gevonden	18,8
Totaal	100,0

Hierbij is niet gemiddeld over de VMjaren, cijfers wijken daardoor licht af van die in tabel 6.3.1.

6.6 Discussie

Uit deze analyses blijkt dat er een duidelijke daling te zien is in het percentage van de VMaangiften dat correct getraceerd kon worden in de registers. Aangezien er bij de VM in vraagstelling, methode of opzet niets is veranderd, zal de verklaring hiervoor in veranderingen in meldingsmogelijkheden gezocht moeten worden.

Zo is het, vooral gezien de lage traceerbaarheid bij de VM2015, best mogelijk dat door de groei van de Fraudehelpdesk steeds meer slachtoffers daar hun melding deden en dat ze denken dat dit meldpunt onderdeel van de politie is. De Fraudehelpdesk staat bijvoorbeeld prominent op de website van de politie als mogelijk meldpunt (figuur 6.6.1). Zo berichtte de Fraudehelpdesk in februari 2016 dat het aantal slachtoffers van internetoplichting in 2015 is verdubbeld ten opzichte van 2014 (Fraudehelpdesk, 2016). Ze concluderen dit op basis van de toename van het aantal meldingen bij de Fraudehelpdesk. Voor respondenten wordt de verwarring nog versterkt doordat de Fraudehelpdesk in de enquête bij vraag 12g niet wordt genoemd als voorbeeld van een andere instantie. Sommige respondenten zullen dus onterecht aankruisen dat ze melding bij de politie hebben gedaan. Bij hen heeft het delict dan dus wel echt plaatsgevonden. Hoeveel dit er zijn kan niet onderzocht worden. Zelfs als we toegang zouden krijgen tot de gegevens van de Fraudehelpdesk zouden die niet gekoppeld kunnen worden aan de VM omdat bij de melding bij de Fraudehelpdesk niet naar voldoende identificerende gegevens wordt gevraagd.

6.6.1 Fraudehelpdesk op de politiewebsite

Bij spoed: 112
Geen spoed: 0900-8844

Home Aangifte of melding doen Mijn buurt Nieuws Gezocht & Vermist Thema's Over de politie Contact

Home > Aangifte of melding doen > Meldpunten >

Fraudehelpdesk

De Fraudehelpdesk wil zoveel mogelijk voorkomen dat de Nederlandse bevolking slachtoffer wordt van fraude. Burgers en bedrijven behoeden voor oplichtingspraktijken en weerbaarder maken tegen fraude, dat is het doel van de fraudehelpdesk. Dat gebeurt door mensen bewust te maken van de risico's op fraude. De Fraudehelpdesk is er voor al uw vragen en meldingen over fraude als o.a.:

- U bent slachtoffer van phishing
- U bent mogelijk slachtoffer van loterij-, erfenis- of datingfraude of wil daar een melding van doen
- U heeft een spookfactuur ontvangen

> <http://www.fraudehelpdesk.nl>

<https://www.politie.nl/aangifte-of-melding-doen/meldpunten/fraudehelpdesk.html> (laatst geraadpleegd op 31-8-2016)

Ook bij degenen die een document hebben ondertekend kan minder teruggevonden worden bij recentere VMedities. Deze zullen wel zeker 'echt' bij de politie zijn gedaan. Hier kan geen verklaring voor gevonden worden.

Daarnaast valt het op dat er in 2012 minder vaak sprake was van forward telescoping dan in de latere jaren. Dit zou inherent kunnen zijn aan deze analyse. Een lager percentage 'correct' levert vanzelf een hoger percentage 'telescoping' op. Indien een delict namelijk niet in de afgelopen 12 maanden is getraceerd, wordt verder teruggezocht in het register. De kans is daarbij groter dat een ouder delict wordt gevonden dat helemaal niet op het

VMdelict betrekking heeft. Verder zou het kunnen dat er (zie ook paragraaf 5) in de periode 2010–2011, vergeleken met de latere jaren, een grotere vertraging is tussen het feitelijk plaatsvinden van het delict en de aangifte daarvan. Of dat de geregistreerde datum in deze jaren een andere betekenis heeft – dit laatste is volgens het LMIO echter niet het geval. Een aantal van deze delicten zullen dan bij deze analyse onterecht als ‘correct’ bestempeld zijn terwijl ze eigenlijk tot de categorie telescoping behoorden.

Slechts 23 procent van de in de VMopgegeven aangiften kan helemaal niet teruggevonden worden in het register. Het lijkt bij deze vraagstelling onwaarschijnlijk dat deze respondenten de vraag allemaal niet begrepen hebben. Uit onderzoek van de Universiteit Twente bleek ook dat meer dan 90 procent de vragen uit de VM met betrekking tot fraude met online handel volledig begreep (Verkade, 2015). Een groot deel van deze respondenten zal de melding toch niet bij de politie hebben gedaan of zelfs helemaal geen melding hebben gedaan, maar mogelijk dit antwoord hebben gegeven uit oogpunt van sociale wenselijkheid. Daarnaast kunnen registratiefouten een rol spelen, al lijkt dit bij een volledig geautomatiseerd systeem als bij het LMIO minder waarschijnlijk. Wellicht zijn er zelfs gevallen waarbij na fraude met online handel aangifte wordt gedaan van diefstal van het ‘verhandelde’ goed. Indien een persoon bijv een fiets verkoopt via Marktplaats en de koper heeft niet betaald, zou het slachtoffer aangifte kunnen doen van fietsdiefstal.

6.7 Vergelijking met de andere delictsoorten

Deze analyse is al eerder uitgevoerd op alle delictsoorten uit de VM2012 (Reep, 2014). Bij dit onderzoek bleek dat 81 procent van de aangiften van Fraude met online handel uit de VM2012 kon worden getraceerd; 58 procent als correct en 23 procent als getelescoopt. Dit is aanzienlijk hoger dan bij de andere delictsoorten. Bij delicten als inbraak, fietsdiefstal, zakkenrollerij en mishandeling werd 35 á 40 procent als correct teruggevonden en zo’n 10 procent als getelescoopt (Reep, 2014). Het zou kunnen dat respondenten de vragen over online handel of de aangifte daarvan beter beantwoorden, of minder vaak overschatten dan de vragen over de andere delictsoorten. Maar dit is zeer onwaarschijnlijk. Het zal eerder te maken hebben met verschil in de kwaliteit van de gebruikte registers. Bij dit onderzoek zijn de gebruikte data direct van het LMIO verkregen, bij het eerdere onderzoek werd voor de andere delicten BVH gebruikt. BVH bevat niet alle aangiften. Uit een vergelijking van het LMIOregister met BVH blijkt bijvoorbeeld al dat 20 procent van de LMIOaangiften niet in BVH zit (bijlage A). Dit is vreemd en moet verder uitgezocht worden.

7. Effect op de VM schattingen

Uit de paragrafen 2 en 3 blijkt al dat de VM het aantal internetaangiften van fraude met online handel overschat met minstens¹²⁾ een factor 1,5 à 2. In dit onderzoek is een schatting gegeven van het selectie-effect in respons, van het aantal delicten dat onterecht niet opgegeven wordt in de VM en van het aantal delicten dat onterecht wél wordt opgegeven in de VM. Deze drie factoren hebben grote invloed op de validiteit van de VMschatting van het

¹²⁾ Internetaangiften waarbij een document is ondertekend worden bij de VM als bureau-aangifte geteld.

aantal slachtoffers van fraude met online handel. Maar ze heffen elkaar deels op. Om deze drie factoren in onderlinge verhouding te kunnen zien worden hieronder de resultaten samengevat in één cijfer dat de gevolgen voor de schatting van de VM weergeeft.

Omdat onduidelijk is waarom sommige VMaangiften helemaal niet in het register zijn geregistreerd wordt een meest optimistische en meest pessimistische variant berekend. Bij de optimistische variant wordt ervanuit gegaan dat de niet-getraceerde aangiften uit de VM wel gebeurd zijn, maar door een andere oorzaak/oorzaken niet in het register staan (betroft bijvoorbeeld een melding bij de Fraudehelpdesk, of er is iets mis gegaan bij de registratie). In dit geval bestaat er dus alleen telescoping. Bij de meest pessimistische variant wordt ervanuit gegaan dat de niet getraceerde delicten uit de VM ook echt niet zijn gebeurd, het betrof bijvoorbeeld geen fraude met online handel.

In tabel 7.1 is samengevat hoe de verschillende factoren ieder jaar bijdragen aan de overschatting van slachtofferschap van fraude met online handel. Indien wordt aangenomen dat slachtoffers die geen aangifte hebben gedaan zich als respondent hetzelfde gedragen als degenen die aangifte hebben gedaan kan geconcludeerd worden dat de VMschatting een factor 1,6 tot 2 te hoog ligt. De belangrijkste reden voor overschatting is het opgeven van het delict in de VM terwijl het langer dan 12 maanden geleden heeft plaatsgevonden.

7.1 Selectieve respons, in enquête gemiste delicten en te veel in enquête opgegeven delicten

VMjaar	Overdekking slachtoffers in de respons (a) %	Percentage van de daadwerkelijk gebeurde delicten dat is opgegeven in de VM (b)	Percentage van de opgegeven delicten in de VM dat daadwerkelijk is gebeurd in de afgelopen 12 maanden (c)		Overschatting door de VM (b*a/c)		VMschatting internet-aangiften (paragraaf 2)/ LMIOaangiften (paragraaf 3)
			pessimistisch	optimistisch	pessimistisch	optimistisch	
2012–2015	108	87	47	61	199	155	171
2012	117	81	58	71	162	132	138
2013	112	85	49	60	195	159	157
2014	104	90	43	57	218	163	196
2015	99	93	39	54	234	172	192

8. Conclusie en samenvatting

In dit onderzoek zijn de gegevens uit de VM betreffende fraude met online handel vergeleken met die van de politie. Daarbij is bij de slachtoffers die aangifte hebben gedaan onderzocht hoe zij responderen op de VM en of zij het delict inderdaad opgeven in de VM. Daarnaast is onderzocht of respondenten die zeggen dat ze aangifte hebben gedaan ook daadwerkelijk met een aangifte staan geregistreerd.

Het blijkt dat slachtoffers geneigd zijn iets vaker te responderen op de VM. Dit zorgt voor een lichte overschatting door de VM.

Daarnaast blijkt dat gemiddeld 87 procent van de geregistreerde slachtoffers het delict ook

opgeeft in de VM. De overige 13 procent heeft mogelijk gedacht dat het delict langer geleden plaats heeft gevonden of is het delict vergeten. Uit dit onderzoek blijkt ook dat een deel van de aangiften bij het LMIO waarschijnlijk geen fraude met handel met goederen of diensten betrof, gezien de relatief lage opgave in de VM van de aangiften waarbij geen advertentietitel is ingevuld. Deze aangiften konden relatief vaak niet bij een handelssite ondergebracht worden. Onderzocht zou moeten worden wat dit voor aangiften betreffen.

Verder komt uit dit onderzoek naar voren dat gemiddeld 77 procent van de respondenten die zeggen dat ze aangifte hebben gedaan ook daadwerkelijk geregistreerd is door de politie, 47 procent in de juiste periode en 30 procent 1 á 1,5 jaar te vroeg. Dit duidt op een groot telescopingeffect: bijna 40 procent van de getraceerde aangiften bleek 'getelescoopt'. Dit is zeer waarschijnlijk te wijten aan het ontbreken van de bij slachtofferenquêtes gebruikelijke screeningsvraag, waarin eerst naar de afgelopen 5 jaren gevraagd wordt. 23 procent van de in de VM opgegeven aangiften is niet geregistreerd door de politie. Wellicht staan deze geregistreerd bij de Fraudehelpdesk, die (onbedoeld) onderdeel van de politie lijkt te zijn. Slachtoffers die daar hun melding doen denken misschien dat ze het bij de politie doen. Andere oorzaken zoals registratiefouten of registratie met een andere delictsoort aan de kant van de politie of sociaal wenselijke antwoorden kunnen ook een rol spelen.

De resultaten verschillen tussen de VMjaargangen. Dit is moeilijk te begrijpen omdat er zowel bij de VM als bij de registratie van de aangiften door het LMIO niets is veranderd. Allereerst is in 2013 de respons duidelijk selectief, slachtoffers deden in dat jaar vaker mee. Verder blijken er steeds meer geregistreerde delicten ook in de VM te worden opgegeven. In 2012 werd 81 procent opgegeven, in 2015 was dit 93 procent. Aan deze verschijnselen kan eigenlijk alleen een externe factor ten grondslag liggen, bijvoorbeeld meer media-aandacht voor online oplichting.

Aan de andere kant werden er steeds meer aangiften onterecht opgegeven in de VM. Een mogelijke verklaring is de opkomst van de Fraudehelpdesk, wellicht deden steeds meer slachtoffers hun 'aangifte' bij de Fraudehelpdesk. In dit geval is alleen de VM-schatting betreffende de aangiftebereidheid te hoog, en niet de schatting voor slachtofferschap.

Wanneer alle resultaten met elkaar verrekend worden kan geconcludeerd worden dat de VM het aantal delicten van fraude met online handel met een factor 1,6 à 2 overschat. Hierbij moet een aantal kanttekeningen geplaatst worden. Dit onderzoek is alleen gebaseerd op slachtoffers die aangifte doen bij de politie. Degenen die dat niet doen kunnen zich ook bij een VM anders gedragen. Dit is niet te onderzoeken omdat er geen andere bronnen zijn over niet aangegeven delicten dan de slachtoffers zelf. Daarnaast is de vraag over aangifte doen in de VM niet helemaal zuiver gesteld en is de dekking in het politieregister niet 100% gegarandeerd.

De overeenstemming tussen enquête en register ligt bij dit delict veel hoger dan bij de andere delictsoorten die in 2014 zijn onderzocht (Reep, 2014). Dit moet te maken hebben met de betere kwaliteit van het register. Bij dit onderzoek zijn de gegevens direct verkregen van het LMIO. Verder betreft het hier een delict dat meestal online aangegeven wordt. Online aangiften zijn minder onderhevig aan registratiefouten dan aangiften die op het bureau zijn gedaan. Het telescopingeffect is echter bij dit delict veel hoger dan bij de andere delictsoorten. Dit is vrijwel zeker te wijten aan de afwijkende opzet van de dateringsvragen.

Voor een eventuele herziening van de slachtofferenquête kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan.

1. De vraag of iemand in de afgelopen 5 jaren slachtoffer is geweest zou ook hier toegevoegd moeten worden, evenals wellicht de vragen naar de exacte maanden waarin het gebeurde.
2. Er zou gevraagd moeten worden naar de financiële schade.
3. Er zou gevraagd moeten worden naar het soort product.
4. Bij de vraag over melding zou de Fraudehelpdesk toegevoegd moeten worden als voorbeeld van 'een andere instantie dan de politie'.
5. Bij de vraag over aangifte zou de antwoordmogelijkheid toegevoegd moeten worden of het delict telefonisch of via een 3Dloket is gemeld, wellicht kan beter gevraagd worden of er aangifte is gedaan, met antwoordmogelijkheden 'ja, op het bureau/ja, via internet/ja, telefonisch of via 3Dloket/nee, alleen gemeld'.
6. Indien geen aangifte is gedaan, zou gevraagd kunnen worden naar de redenen daarvan.

Literatuur

CBS 2013a. Veiligheidsmonitor 2012: Landelijke rapportage. Den Haag/Heerlen.

CBS 2013b. VM vragenlijst 2012. Den Haag/Heerlen.

CBS 2016a. Korte beschrijving van het onderzoek 'ICT-gebruik van huishoudens en personen'. <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/ict-gebruik-van-huishoudens-en-personen--ict-->

CBS 2016b. Slachtofferschap delicten; persoonskenmerken. Database, beschikbaar op <http://statline.cbs.nl/Statweb/selection/?VW=T&DM=SLNL&PA=83096NED&D1=0&D2=0-6&D3=0&D4=I&HDR=T&STB=G1,G2,G3>

Fraudehelpdesk, 2016. Verdubbeling slachtoffers internetoplichting. <https://www.fraudehelpdesk.nl/nieuws/verdubbeling-slachtoffers-internetoplichting/> (laatst geraadpleegd op 19-10-2016)

Inspectie Veiligheid en Justitie, 2015. Aanpak van internetoplichting door de politie. Inspectieonderzoek naar een vorm van cybercrime. Publicatienummer 83315. Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Oda, K., (1993). 'Japan' In Understanding Crime: Experiences of crime and crime control, edited by A. Alvazzi del Frate, U. Zvekic, and J.J.M. Van Dijk, Rome: UNICRI.

Reep, C.M.M. 2008. Slachtoffer geweest? Vergelijking van de Veiligheidsmonitor (VMR) met aangiftegegevens van de politie - proces en resultaten. Analyses op proefbestanden van het Concern Informatiemanagement Politie (GIDS). Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen. Interne nota.

Reep, C.M.M. en Buelens, B. 2013. Weging Veiligheidsmonitor 2012. Centraal Bureau voor de Statistiek, Heerlen.

Reep, Carin. 2013. Responsgedrag bij de Veiligheidsmonitor 2012. onderzoek naar responsgedrag en selectiviteit bij inzet van internet en papier. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

Reep, Carin. 2014. Slachtoffer geweest? Antwoorden uit de Veiligheidsmonitor vergeleken met politieregister. Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

Politie, 2015. Focus op fraude. Intensivering aanpak, streefaantal & nieuwe maatschappelijke klassen BVH.

Verkade, R. 2015. Het meten van cybercrime: validiteit van de door het CBS gebruikte vragenlijst en alternatieve mogelijkheden. Bachelorscriptie Universiteit Twente, Enschede.

Bijlage A. Geregistreerde aangiften van fraude met online handel

Het CBS heeft op microniveau de beschikking over alle aangiften bij het LMIO sinds 2010. Door het LMIO worden de aangevers op BSNnummers aangeleverd. Dit is een uniek nummer waarmee, via een op het CBS versleuteld 'RIN'nummer, koppeling aan de Veiligheidsmonitor plaats kan vinden. Het CBS heeft tevens de beschikking over het integrale politieregister, de Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie (GIDS, BVH). Koppeling van aangevers/slachtoffers uit dit register aan andere bronnen gebeurt vooralsnog via postcode(6), geboortedatum en geslacht. Personen krijgen echter alleen een 'RIN' nummer bij een unieke combinatie van deze gegevens.

Sinds juni 2015 bevat BVH ook de aangiften bij het LMIO en hebben we deze dus in feite 'dubbel'.

Het LMIO heeft de volgende variabelen aan het CBS geleverd:

- BSNnummer
- Melding ingetrokken, ongeschikt of bemiddeld?
- Intrekken melding reden
- Datum aangifte
- Bedrag
- Status melding [Handmatig]
- Handelssite
- Via Handelssite
- Overige website
- Advertentietitel
- Categorie
- Rekeningnummer
- Plaats
- Regionale Eenheid

Veel variabelen zijn niet goed gevuld en zijn (daarom) ook niet gebruikt in dit onderzoek.

De variabele 'categorie' is nauwelijks gevuld. Daarom is ten behoeve van dit onderzoek uit de advertentietitel en/of de website door middel van trefwoorden zo goed mogelijk een indeling gemaakt volgens onderstaand schema. Hiermee kon 57 procent van de aangiften worden gecategoriseerd. De gekozen trefwoorden zijn uiteraard niet dekkend en niet helemaal zuiver. Vooral de specifieke titels worden gemist. Zo wordt een advertentietitel als 'Andre Rieu' waarbij verder geen woord als 'concert' of 'kaartje' of 'ticket' staat niet ingedeeld bij de categorie 'tickets en kaartjes' maar bij de categorie 'anders'. Ook zal een 'electro' webshop van alles kunnen verkopen, en indien er verder geen artikel gespecificeerd wordt, is hier bij de indeling een keuze gemaakt op grond van het bedrag. De meeste niet ingedeelde aangiftes betreffen overigens niet of moeilijk in te delen producten, zoals de advertentietekst 'was 10 zeepmallen nu staat er partij zeepmallen' of 'Subwoofer Focal Utopia', of de website 'www.nyn.nl'.

A. Indeling in categorieën op grond van advertentietitel en website

categorie	zoektermen
Tickets en kaartjes	'ticket' 'kaart' 'concert' 'efteling' 'evenement' 'festival'
Mobiele telefoons	'gsm' 'phone' 'telefoon' 'berry' 'samsung' 'nokia' 'galaxy' 'htc' 'oneplus'
Spelcomputers	'nintendo' 'wii' 'xbox' 'call of duty' 'playstation' 'ps3' 'ps 3' 'play station'
Computer	'computer' 'laptop' 'notebook' 'notepad' 'chromebook' 'tablet' 'ipad' 'pc' 'macbook'.
Kleding, sieraden	'shirt' 'jas' 'jack' 'broek' 'jeans' 'trui' 'vest' 'polo' 'suit' 'jurk' 'rok' 'kleding' 'kleren' 'clothing' 'clothes' 'blous' 'pyama' 'hemd' 'sjaal' 'armband' 'beats' 'kous' 'sok' 'pandora' 'ketting' 'ring' 'sieraden' 'horloge' 'bril' 'maat1' 'mode' 'fashion' 'sport'
Schoenen	'schoen' 'shoe' 'laars' 'laarzen' 'slof' 'pantoffel' 'ugg' 'nike' 'boots' 'vans' 'pump' 'slipper' 'ballerina' 'all stars' 'sneaker' 'tas' 'bag' 'converse'
Software, games, tvseries	'windows' 'call of duty' 'warfare' 'wii spel' 'games' 'office' 'seizoen' 'lost' 'serie'
Audio, tv, foto	'ipod' 'i pod' 'mp3' 'camera' 'lens' 'olympus' 'tv' 'televisie' 'nikon' 'canon' 'fotoestel' 'foto' 'radio' 'flatscreen' 'koptelefoon' 'luidspreker' 'speaker' 'hifi' 'bluray' 'blu-ray' 'dvd' 'versterker' 'sonos'
Vakantie	'reis' 'vliegticket' 'te huur' 'accommodatie' 'overnachting' 'appartement' 'studio' 'dagen' 'vakantie' 'weekend' 'midweek' 'reizen' 'skivakantie' 'wintersport' 'kamperen' 'hotel' 'holiday'
Speelgoed	'lego' 'playmobil' 'duplo' 'knex' 'k'nex' 'speelgoed' 'kapla' 'pop'
Boeken	'boek' 'atlas' 'potter' 'bundel'
Vervoermiddelen en onderdelen	'auto' 'car' 'volvo' 'audi' 'honda' 'mercedes' 'volkswagen' 'renault' 'bmw' 'peugeot' 'renault' 'opel' 'ford' 'audi' 'citroën' 'volvo' 'fiat' 'toyota' 'camper' 'fiets' 'scooter' 'step' 'bike' 'bicycle' 'band' 'velg' 'accu' 'achterlicht' 'koplamp'
Meubels, huishoudelijke apparatuur	'machine' 'diepvries' 'meubel' 'kast' 'tafel' 'bank' 'stoel' 'pan' 'matras' 'elektro1' 'electro1' 'philips1'
Kleine elektronische apparatuur	'tomtom' 'tom tom' 'rekenmachine' 'garmin' 'e reader' 'e-reader' 'ereader' 'elektro1' 'electro1' 'philips1'
Muziekinstrumenten en onderdelen	'gitaar' 'gitaren' 'drum' 'cymbal' 'muziek' 'instrument' 'music' 'piano' 'fluit'
Anders	Er staat tekst, maar geen van bovenstaande termen komen er in voor.
Geen advertentietitel of website ingevuld	

¹⁾ In het geval dat 'maat' in de advertentietitel staat en de aangifte niet kan worden ingedeeld op grond van andere woorden wordt deze ingedeeld bij kleding; in geval 'electro' of 'philips' in de tekst staat en de aangifte niet is ingedeeld op grond van andere tekstwoorden is de aangifte ingedeeld bij huishoudelijke apparatuur bij een bedrag >75 euro en bij een bedrag >150 euro indien er sprake was van een webwinkel, bij een bedrag hoger dan 75 euro (of in geval van webwinkel 150 euro) is de aangifte ingedeeld bij kleine elektronische apparatuur. Een aantal trefwoorden is verkeerd gespeld omdat ze in de advertentietitels verkeerd gespeld kunnen worden, maar met een trefwoord als 'blous' wordt ook 'blouse' meegenomen.

Bijlage B. Analysemethoden

Tussen slachtofferschap en de diverse achtergrondkenmerken bestaan onderlinge samenhangen. Door hiervoor in de analyse te corrigeren kan de relatie tussen slachtofferschap en respons zuiverder weergegeven worden.

De relatie tussen slachtofferschap en responsgedrag is bepaald door middel van een logistische regressie-analyse (SPSS 22.0). Dit is de meest aangewezen techniek wanneer de doelvariabele (hier respons) dichotoom is (ja/nee). Bij logistische regressie wordt de samenhang tussen kenmerk en respons in odds-ratio's (OR) weergegeven. De OR is een maatstaf voor de geschatte kansverhouding van wel/niet responderen in de betreffende categorie ten opzichte van de referentiecategorie, die standaard de waarde 1 heeft. Een OR-waarde kleiner dan 1 wijst op een lager, een waarde groter dan 1 op een hoger responspercentage dan de referentiecategorie¹³⁾. Om een goed beeld te krijgen van de over, of ondervertegenwoordiging van de slachtoffers in de gewogen respons is bij de analyses telkens gecorrigeerd voor alle achtergrondkenmerken die in het weegmodel zijn opgenomen.

Met behulp van de zogenaamde multi-pele classificatie analyse (SPSS versie 22.0) zijn de gecorrigeerde responspercentages berekend, waarbij slachtofferschap voor onderlinge samenhang met de achtergrondkenmerken is gecorrigeerd. Om dezelfde reden als bij de logistische regressie zijn hier telkens alle achtergrondkenmerken uit het weegmodel bij betrokken, ook al is er geen significante relatie met de respons.

In de tabellen worden de responspercentages zowel voor als na corrigeren voor de achtergrondkenmerken gegeven. Wanneer bruto en gecorrigeerde percentages nauwelijks van elkaar afwijken, speelt het kenmerk 'slachtoffer geweest' een eigen, zelfstandige, rol in de relatie met de respons.

¹³⁾ Bij een relatief laag responspercentage kan de OR opgevat worden als de relatieve kans op respons. De interpretatie als relatieve kans klopt beter naarmate de percentages lager zijn.

Bijlage C. Beschrijving achtergrondkenmerken

Leeftijd

Aanvankelijk is gekeken naar een indeling in 6 klassen (15–24, 25–34, 35–44, 45–54, 55–64 en 65+). De leeftijd is ontleend aan de Basisregistratie Personen en bepaald op het moment van steekproeftrekking.

Herkomstgroepering

bij herkomstgroepering worden de volgende categorieën onderscheiden:

- personen met een Nederlandse achtergrond: Persoon van wie beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het land waar ze zelf zijn geboren.
- personen met een westerse migratieachtergrond: Persoon van wie ten minste één van de ouders niet in Nederland geboren is, maar in een ander land van Europa (excl. Turkije), Noord Amerika, Indonesië/het vroegere Nederlands Indië, Japan of Oceanië. Dit is het geboorteland van de moeder, tenzij de moeder in Nederland geboren is. In dat geval is dit het geboorteland van de vader.
- personen met een niet-westerse migratieachtergrond: Persoon van wie ten minste één van de ouders niet in Nederland geboren is, maar in Afrika, Azië (exclusief voormalig Nederlands Indië/Indonesië, Japan en Oceanië), Latijns Amerika of Turkije. Dit is het geboorteland van de moeder, tenzij de moeder in Nederland geboren is. In dat geval is dit het geboorteland van de vader.

Het geboorteland is verkregen uit de Basisregistratie Personen.

De huishoudgrootte is verkregen uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB):

Gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen

Het huishoudinkomen is gebaseerd op de integrale fiscale registers en is verdeeld in 5 groepen. Het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen is berekend door het besteedbaar huishoudensinkomen aan de hand van equivalentiefactoren te corrigeren voor omvang en samenstelling van het huishouden. Daarna is deze ingedeeld in 23 klassen. Voor deze analyse is deze indeling verder ingedikt in 5 klassen.

Stedelijkheid van de woonomgeving

Toedeling van gemeenten (of buurten) naar stedelijkheid. De indeling van gemeenten naar stedelijkheid is gebaseerd op de omgevingsadressendichtheid van de gemeente. Allereerst is voor ieder adres binnen een gemeente de adressendichtheid vastgesteld van een gebied met een straal van 1 km rondom dat adres. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is de gemiddelde waarde hiervan voor alle adressen binnen die gemeente.

Onderscheiden wordt:

- Zeer sterk stedelijk: omgevingsadressendichtheid van 2 500 of meer adressen per km².
- Sterk stedelijk: omgevingsadressendichtheid van 1 500 tot 2 500 adressen per km².
- Matig stedelijk: omgevingsadressendichtheid van 1 000 tot 1 500 adressen per km².
- Weinig stedelijk: omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1 000 adressen per km².
- Niet stedelijk: omgevingsadressendichtheid van minder dan 500 adressen per km².

D. Door het LMIO geregistreeerde respondenten en hun opgave in enquête, naar achtergrondkenmerken

	Aantal respondenten dat in de 12 maanden voorafgaande aan enquête bij een aan- gifte is geregistreerd		Heeft in de VM aangekruist dat iemand in het huishouden in de afgelopen 12 maanden slachtoffer is geweest			
	n	%	OR	ondergrens	bovengrens	Wald
gecorrigeerd voor de andere kenmerken, inclusief Vmjaar						
Enquêtemode						
cawi	664	86	ref			0
papi	421	85	0,9	0,7	1,3	
Geslacht						
man	603	85	ref			0
vrouw	482	86	1,0	0,7	1,4	
Leeftijd						
15–24	174	89	ref			12
25–34	246	89	1,1	0,6	2,0	
35–44	222	85	0,7	0,4	1,3	
45–54	260	85	0,7	0,4	1,3	
55–64	126	79	0,5	0,2	0,9	
65+	57	75	0,4	0,2	0,9	
Herkomst						
met nederlandse achtergrond	890	87	ref			9
met niet-westerse migratieachtergrond	94	78	0,4	0,2	0,7	
met westerse migratieachtergrond	101	82	0,7	0,4	1,3	
Huishoudgrootte						
1 persoon	175	85	ref			2
2 personen	326	84	1,1	0,6	1,9	
3 personen	195	84	0,9	0,5	1,7	
4 personen	280	88	1,4	0,7	2,5	
5 of meer personen	109	85	1,0	0,5	2,2	
Gestandaardiseerd huishoudinkomen						
0–16> duizend euro	190	85	ref			1
16–20> duizend euro	167	86	1,0	0,5	1,9	
20–24> duizend euro	216	84	0,8	0,5	1,5	
24–30> duizend euro	231	86	1,0	0,5	1,7	
30 duizend euro of meer	279	86	1,0	0,6	1,8	
onbekend	2	100				
Stedelijkheid woongemeente						
zeer sterk stedelijk	221	87	ref			2
sterk stedelijk	309	86	0,9	0,5	1,6	
matig stedelijk	227	86	0,9	0,5	1,6	
weinig stedelijk	238	84	0,7	0,4	1,2	
niet stedelijk	90	83	0,8	0,4	1,7	
VMjaar						
2012	223	82	ref			8
2013	435	83	1,2	0,8	1,8	
2014	202	89	1,8	1,0	3,1	
2015	225	90	2,0	1,2	3,6	

E. In enquête opgegeven delicten, wat is getraceerd in politieregister

Aantal respondenten dat naar eigen zeggende aangifte heeft gedaan	Respondent geregistreerd max 1 jaar geleden	Huisgenoot geregistreerd max 1 jaar geleden	Respondent geregistreerd maar 1-2 jaar geleden	Huisgenoot geregistreerd maar 1-2 jaar geleden	Respondent of huisgenoot geregistreerd 2-2,5 jaar geleden	Respondent of huisgenoot geregistreerd 2,5-3 jaar geleden	Geen aangifte gevonden tot 3 jaar geleden	Correct OR op correct	OR	%	n	Wald	
												ondergrens	bovengrens
<i>Alle aangiftes van internetoplichting waarbij de respondent of zowel diens huisgenoot slachtoffer was</i>													
2012	387	44	13	15	6	3	2	18	57	ref	38		
2013	870	41	10	21	5	6	3	15	50	0,8		0,6	1,0
2014	517	36	7	23	4	5	5	20	43	0,6		0,4	0,7
2015	613	32	7	20	5	8	5	23	39	0,5		0,4	0,6
gemiddeld		38	9	20	5	5	4	19	47				
<i>Alle aangiftes van internetoplichting waarbij alleen de respondent zelf slachtoffer was</i>													
2012	341	47	10	17	3	2	2	19	57	ref	33		
2013	774	43	7	23	4	6	3	14	50	0,8		0,6	1,0
2014	463	39	5	24	3	5	5	18	43	0,6		0,4	0,8
2015	540	34	5	21	4	7	5	23	39	0,5		0,4	0,6
gemiddeld		41	7	21	4	5	4	19	47				
<i>Alleen de aangiftes waarbij alleen de respondent zelf slachtoffer was en er een document is ondertekend (dit zijn dus de bureauaangiftes plus een deel van de metaaangiftes die door het LMO nader zijn onderzocht)</i>													
2012	135	41	7	15	3	4	4	25	48		13		
2013	292	36	9	23	3	5	4	19	45	0,9		0,6	1,3
2014	162	32	5	24	4	6	6	23	37	0,6		0,4	1,0
2015	149	27	3	21	5	9	9	27	30	0,5		0,3	0,8
gemiddeld		34	6	21	4	6	6	24	40				
<i>Alleen de metaaangiftes waarbij alleen de respondent zelf slachtoffer was, deze zouden dus in het LMOregister moeten zitten</i>													
2012	206	50	12	18	3	1	0	15	63	ref	25		
2013	482	47	6	22	5	6	2	12	53	0,7		0,5	0,9
2014	301	42	5	25	3	5	5	16	47	0,5		0,4	0,8
2015	391	37	5	22	4	7	4	22	42	0,4		0,3	0,6
gemiddeld		44	7	22	4	5	3	16	51				

* 2513 respondenten gaven in de VM aan dat ze zelf of een huisgenoot slachtoffer waren en er aangifte is gedaan, bij 126 respondenten komt het in de VM opgegeven geslacht en/of de leeftijd niet overeen met de steekproefpersoon. Zij zijn bij deze analyses buiten beschouwing gelaten. Geen enkele respondent uit dit groepje kon teruggevonden worden in het politieregister.

F. In enquête opgegeven delicten, wat is getraceerd in LMIO plus politieregister, naar achtergrondkenmerken van de respondent

(Hierbij zijn alleen de internetaangiftes betrokken waarvan de respondent zelf het slachtoffer was)

	Aantal respon- denten	Respon- dent geregis- treerd max 12 maanden geleden	Huis- genoot geregis- treerd max 12 maanden geleden	Respon- dent geregis- treerd 12-24 maanden geleden	Huis- genoot geregis- treerd 12-24 maanden geleden	Huis- genoot of slacht- offer geregis- treerd 24-30 maanden geleden	Huis- genoot of slacht- offer geregis- treerd 30-36 maanden geleden	Geen aangifte gevon- den tot 36 maan- den geleden	Correct	Tele- scoping (1-1,5 jaar)	Niets gevon- den	
	n	% (niet gecorrigeerd voor andere kenmerken)							%			
Enquêtemode												
cawi	857	43	5	25	3	5	2	17	48	33	19	
papi	523	45	8	18	5	6	4	15	53	28	19	
Geslacht												
man	742	44	6	23	3	5	3	17	49	31	20	
vrouw	638	44	7	21	5	6	3	15	51	32	18	
Leeftijd												
15-24	240	48	8	20	5	3	3	13	56	28	16	
25-34	321	48	3	24	1	6	2	17	51	30	19	
35-44	308	39	7	22	5	7	2	17	46	35	19	
45-54	295	46	7	18	5	5	3	15	54	28	18	
55-64	147	39	7	23	2	8	3	17	46	33	20	
65+	69	29	7	32	4		6	22	36	36	28	
Herkomst												
met Nederlandse achtergrond	1 173	43	7	23	4	5	3	16	49	32	19	
met niet-westerse migratieachtergrond	88	53	5	11	3	2	3	22	58	17	25	
met westerse migratieachtergrond	119	47	3	21	5	10	3	12	50	36	14	
Huishoudgrootte												
1 persoon	200	54	1	21	0	5	3	18	55	26	20	
2 personen	410	42	6	24	2	5	3	17	49	31	20	
3 personen	243	42	6	21	4	7	2	18	48	33	20	
4 personen	384	42	8	22	6	5	4	13	50	33	17	
5 of meer personen	143	42	10	18	6	6	3	15	52	30	18	
Gestandaardiseerd huishoudinkomen												
0-16> duizend euro	233	48	8	20	3	4	3	14	56	26	18	
16-20> duizend euro	193	46	5	19	5	5	2	19	51	28	21	
20-24> duizend euro	265	46	5	23	3	5	2	17	51	30	18	
24-30> duizend euro	309	45	6	21	5	5	3	15	51	31	18	
30 duizend euro of meer	375	38	7	25	4	7	4	15	45	36	19	
onbekend	5	20	0	40	0	20	0	20	20	60	20	
Stedelijkheid woongemeente												
zeer sterk stedelijk	268	48	5	20	1	4	3	18	53	25	22	
sterk stedelijk	386	46	4	24	4	6	2	15	49	33	17	
matig stedelijk	297	40	7	21	5	7	4	16	47	32	20	
weinig stedelijk	304	42	8	22	5	5	2	15	51	32	17	
niet stedelijk	125	39	10	25	3	4	1	18	50	32	18	
VMjaar												
2012	206	50	12	18	3	1	0	15	63	22	15	
2013	482	47	6	22	5	6	2	12	53	33	14	
2014	301	42	5	25	3	5	5	16	47	33	21	
2015	391	37	5	22	4	7	4	22	42	32	26	

G. In enquête opgegeven delicten, wat is getraceerd in LMIO plus politieregister, naar achtergrondkenmerken van de respondent, OR's

(Hierbij zijn alleen de internetaangiftes betrokken waarvan de respondent zelf het slachtoffer was)

	Aantal respondenten dat naar eigen zeggen aangifte heeft gedaan		Telescopie (1–1,5 jaar)										Niets gevonden					
	Correct		onder					boven					Wald		Wald		Wald	
	n	%	OR	grens	grens	Wald	%	OR	grens	grens	Wald	%	OR	grens	grens	Wald		
			<i>gecorrigeerd voor de andere kenmerken, inclusief Vmjaar</i>					<i>gecorrigeerd voor de andere kenmerken, inclusief Vmjaar</i>					<i>gecorrigeerd voor de andere kenmerken, inclusief Vmjaar</i>					
Enquêtemode																		
cawi	857	48	ref			2	33	ref			4	19	ref			0		
papi	523	53	1,2	0,9	1,5		28	0,8	0,6	1,0		19	1,1	0,8	1,4			
Geslacht																		
man	742	49	ref			0	31	ref			1	20	ref			1		
vrouw	638	51	1,0	0,8	1,2		32	1,1	0,9	1,4		18	0,9	0,7	1,2			
Leeftijd																		
15–24	240	56	ref			10	28	ref			4	16	ref			3		
25–34	321	51	0,8	0,6	1,2	0	30	1,1	0,8	1,7		19	1,2	0,7	1,9			
35–44	308	46	0,7	0,5	1,0	3	35	1,3	0,9	1,8		19	1,3	0,8	2,0			
45–54	295	54	1,0	0,7	1,4	0	28	0,9	0,6	1,3		18	1,1	0,7	1,8			
55–64	147	46	0,7	0,5	1,1	3	33	1,2	0,7	1,9		20	1,3	0,7	2,3			
65+	69	36	0,5	0,3	0,9	6	36	1,3	0,7	2,4		28	1,8	0,9	3,7			
Herkomst																		
met Nederlandse achtergrond	1 173	49	ref			1	32	ref			6	19	ref			3		
met niet-westerse migratieachtergrond	88	58	1,3	0,8	2,1		17	0,5	0,3	0,9		25	1,4	0,8	2,3			
met westerse migratieachtergrond	119	50	1,0	0,7	1,5		36	1,2	0,8	1,8		14	0,7	0,4	1,2			
Huishoudgrootte																		
1 persoon	200	55	ref			2	26	ref			3	20	ref			3		
2 personen	410	49	0,9	0,6	1,3		31	1,2	0,8	1,8		20	1,0	0,6	1,5			
3 personen	243	48	0,8	0,5	1,2		33	1,3	0,8	2,0		20	1,1	0,7	1,8			
4 personen	384	50	0,8	0,6	1,2		33	1,4	0,9	2,2		17	0,8	0,5	1,4			
5 of meer personen	143	52	1,0	0,6	1,5		30	1,2	0,7	2,0		18	0,9	0,5	1,6			
Gestandaardiseerd huishoudinkomen																		
0–16> duizend euro	233	56	ref			5	26	ref			6	18	ref			2		
16–20> duizend euro	193	51	0,9	0,6	1,3		28	1,0	0,6	1,5		21	1,4	0,8	2,3			
20–24> duizend euro	265	51	0,9	0,6	1,3		30	1,1	0,7	1,6		18	1,1	0,7	1,8			
24–30> duizend euro	309	51	0,9	0,6	1,3		31	1,1	0,8	1,6		18	1,1	0,7	1,7			
30 duizend euro of meer	375	45	0,7	0,5	1,0		36	1,4	0,9	2,0		19	1,1	0,7	1,8			
onbekend	5	20	0,2	0,0	2,2		60	4,0	0,6	25,1		20	1,0	0,1	9,4			
Stedelijkheid woongemeente																		
zeer sterk stedelijk	268	53	ref			0	25	ref			1	22	ref			2		
sterk stedelijk	386	49	1,0	0,7	1,4		33	1,2	0,9	1,8		17	0,8	0,5	1,2			
matig stedelijk	297	47	0,9	0,7	1,4		32	1,1	0,8	1,7		20	0,9	0,6	1,4			
weinig stedelijk	304	51	1,0	0,7	1,4		32	1,2	0,8	1,7		17	0,8	0,5	1,3			
niet stedelijk	125	50	0,9	0,6	1,4		32	1,2	0,7	2,0		18	0,9	0,5	1,6			
VMjaar																		
2012	206	63	ref			25	22	ref			9	15	ref			20		
2013	482	53	0,7	0,5	0,9		33	1,7	1,2	2,6		14	0,9	0,6	1,5			
2014	301	47	0,5	0,4	0,7		33	1,7	1,1	2,6		21	1,5	0,9	2,4			
2015	391	42	0,4	0,3	0,6		32	1,7	1,1	2,5		26	1,9	1,2	3,0			

H. Getraceerde delicten in LMIO plus politieregister, naar informatie over het delict

(Hierbij zijn alleen de internetaangiftes betrokken waarvan de respondent zelf het slachtoffer was)

	Aantal responden- ten dat naar eigen zegg aangifte heeft gedaan	Respondent		Huisgenoot		Huisgenoot		Huisgenoot		Huisgenoot		Telescopie Correct (1-1,5 jaar)	OR correct	OR ondergrens	bovengrens	Wald	
		geregis- treerd max 12 maan- den ge-	treerd max 12 maan- den ge-	geregis- treerd max 12-24 maanden geleden	geregis- treerd max 12-24 maanden geleden	of slacht- offer gere- gistreerd 24-30 maanden geleden	of slacht- offer gere- gistreerd 30-36 maanden geleden	Geen aangifte gevonden tot 36 maanden geleden									
	n	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%					
Waarbij vond de oplichting plaats ¹⁾																	
'bij het kopen van goederen'	1 301	43	6	23	4	5	3	16	50	32	ref	1					
'bij het kopen van diensten'	34	50	3	6	9	6	3	24	53	21	1,3	2,6					
'bij het verkopen van goederen'	45	47	4	20	0	2	4	22	51	22	1,0	2,0					
Hoe vaak slachtoffer geweest in het afgelopen jaar																	
'1 keer'	1 240	43	6	23	4	5	3	16	49	32	ref	2					
'2 keer'	115	49	5	17	5	7	2	15	54	30	1,1	1,7					
'3 keer'	25	60	4	8	4	0	0	24	64	12	1,8	4,2					
Handelden de daders vanuit Nederland of het buitenland																	
'Nederland'	1 221	44	6	22	4	5	3	15	51	31	ref	3					
'buitenland'	63	33	8	16	6	5	5	27	41	27	0,7	1,1					
'onbekend'	94	40	6	23	4	5	2	18	47	33	0,9	1,3					
weigert	2																

gecorrigeerd voor de andere kenmerken,
inclusief VM/jaar

¹⁾ Bij 'het verkopen van diensten' komt niet voor bij deze selectie.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

CCN Creatie, Den Haag

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 7070
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2017.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.